

Gündəm

Neft yenə bahalaşdı - dünya bazarında nə baş verir?

"Hətta ABŞ-ın belə İran neftinin ixracını məhdudlaşdırmaq cəhdləri uğursuzluqla nəticələnə bilər"- iqtisadçı

yazısı səh.5-də

"Yalnız "yeni qüvvəyəm" deməklə yeni müxalifət olmaq mümkün deyil" - politoloq

yazısı səh.5-də

Azərbaycan Lavrovun Qarabağ prosesindən uzaqlaşdırılmasını istəsə...

yazısı səh.9-də

Tehran ABŞ sanksiyalarına qarşı müqavimətə hazırlaşır

yazısı səh.10-də

Ukraynada hərbi səfərbərlik elan olundu

yazısı səh.2-də

Ermənistan Putinin mərhəmətinə ümid edir

yazısı səh.11-də

Saakaşvili üçün revanş günü - Gürcüstan seçkiləri...

yazısı səh.3-də

"Göyçay döyüşləri Türkiyə tarixşünaslığında" kitabı təqdim olundu

yazısı səh.4-də

İrandakı zəlzələdə 634 nəfər xəsarət alıb-rəsmi

yazısı səh.10-də

İşıqlandırılmayan, işarələnməyən, təhlükəli Ağsu aşırımı

yazısı səh.13-də

Fransanı qarışdıran səbəb: hadisələrdə ABŞ izi...

yazısı səh.12-də

KREMLDƏN REGIONA İNÇƏ MESAJLAR - İRƏVANA QARŞI "YOL XƏRİTƏSİ"

Rusiya seçki öncəsi işğalçı ölkəyə qarşı əks-hərəkət taktikasını cilalayır; Ukraynadakı güc nümayişi həm də Ermənistanı xəbərdarlıq edir; düşmən ölkə "şok-terapiya"sı ərəfəsində

yazısı səh.8-də

Azərbaycanda bank borcları ifrat həddə

Problemlı kreditlərin çoxluğunun ilginç səbəbləri; ekspert: "Heç bir ölkədə xarici valyutada bu qədər kredit verilməyib"

yazısı səh.4-də

Hikmət Hacıyev PA-nın şöbə müdiri və prezidentin köməkçisi təyin edildi

yazısı səh.2-də

"Göydə Allahdan, yerdə qanundan başqa çəkinəcəyim bir şey yoxdur" - Seyxülislam

yazısı səh.7-də

Eldar Mahmudovun həbsdəki "qulağı" azadlığa çıxmaq istəyir

yazısı səh.6-də

Prezident vətəndaşların hərbi xidmətə çağırılması haqqında sərəncam imzaladı

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının 2019-cu il yanvarın 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılması və müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının ehtiyata buraxılması haqqında sərəncam imzalayıb.

Sərəncamda qeyd edilir ki, 2001-ci ildə doğulmuş və çağırış gününədək (həmin gün də daxil olmaqla) 18 yaşını tamam olmuş, habelə 1984-2000-ci illərdə doğulmuş, yaşı 35-dək olan, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş, müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan möhlet hüququ olmayan və ya müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilməmiş Azərbaycan Respublikası vətəndaşları 2019-cu il yanvarın 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılırlar.

"Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 38.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş xidmət müddətini keçmiş müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları 2019-cu il yanvarın 1-dən 30-dək ehtiyata buraxılırlar.

Nazirlər Kabineti sərəncamın icrası üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tədbirləri görəcək.

Azərbaycan və Rusiya arasında turizm sahəsində əməkdaşlıq haqqında saziş təsdiq edildi

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Rusiya Federasiyası Hökuməti arasında turizm sahəsində əməkdaşlıq haqqında Sazişin təsdiq edilməsi barədə fərman imzalayıb.

Saziş 2018-ci il sentyabrın 1-də Soçi şəhərində imzalanıb. Saziş qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Dövlət Turizm Agentliyi onun müddəalarının həyata keçirilməsini təmin edəcək. Xarici İşlər Nazirliyinə tapşırıqlar ki, sazişin qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Rusiya hökumətinə bildiriş göndərsin.

Azərbaycanın valyuta ehtiyatları xarici dövlət borcunu 3 dəfə üstələyib

Bu ilin 9 ayının sonuna Azərbaycanın strateji valyuta ehtiyatları 45.1 milyard ABŞ dolları olub. Virtualaz.org bildirir ki, Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) 2018-ci ilin yanvar-sentyabr ayları üzrə pul siyasəti icmalında belə deyilir.

Qeyd olunur ki, xarici sektordakı müsbət proseslər özünü xarici valyuta ehtiyatlarının dinamikasında da büruzə verib. Belə ki, 2018-ci ilin 9 ayının sonuna ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 45.1 milyard ABŞ dolları təşkil edib. Valyuta ehtiyatları 32 aylıq mal və xidmət idxalına kifayət edib və xarici dövlət borcunu 3 dəfə üstələyib.

Ukraynada hərbi səfərbərlik elan edildi

Ukrayna prezidenti Petro Poroşenko Milli Təhlükəsizlik və Müdafiə Şurasının 2019-cu il yanvarın 25-dək ölkədə hərbi vəziyyətin tətbiqi barədə qərarını təsdiq edib. Dövlət başçısının müvafiq fərmanında qeyd olunur ki, Ukrayna Milli Təhlükəsizlik və Müdafiə Şurasının "Ukraynanın dövlət suverenliyinin və müstəqilliyinin təmin edilməsi və Ukraynada hərbi vəziyyətin tətbiqi üzrə təcili tədbirlər haqqında" qərarı 2018-ci il noyabrın 26-dan qüvvəyə minsin.

Poroşenko hərbi vəziyyətin elan olunmasından sonra Baş Qərargaha qismən hərbi səfərbərlik elan olunmasını tapşırıb.

Qərarın qüvvəyə minməsi üçün Ali Radanın razılığı tələb olunur. (Trend)

47 dövlət əmlakı özəlləşdirilir

Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi tərəfindən növbəti hərraclardan biri 25 dekabr tarixində keçiriləcək.

Komitədən «Trend»ə verilən məlumata görə, hərraca ümumilikdə 47 dövlət əmlakı çıxarılıb. Onlardan 12-si kiçik dövlət müəssisə və obyekti, 2-si qeyri-yaşayış sahəsi, 20-si səhmdar cəmiyyəti, 13-ü nəqliyyat vasitəsidir. İnvestorlar kiçik dövlət müəssisələri üzrə seçim edərək həm hazırkı sahə, həm də digər istiqamətlər üzrə biznes planlarını reallaşdırabilir. Bu dəfə hərraca çıxarılan dövlət əmlakları arasında ən yüksək olan ümumi faydalı sahəyə malik əmlak - "Taxıl qəbul məntəqəsi" Qobustan şəhərində yerləşir. Ümumi faydalı sahəyə 3763.3 kv.m olan adıçəkilən müəssisə 19 min 551 kv.m-lik torpaq sahəsi ilə birgə özəlləşdiriləcək. Gəncə şəhəri, Nizami rayonundakı obyektin isə ümumi faydalı sahəsi 299 kv.m-dir. Xidmət

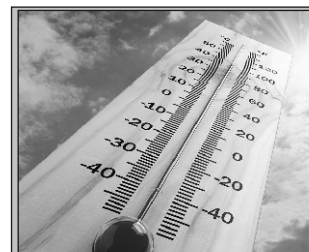
sahəsi üzrə gəlirli fəaliyyət üçün uyğun olan bu əmlak da torpaq sahəsi ilə birgə özəlləşməyə çıxarılıb.

Paytaxtdakı qeyri-yaşayış sahələri kiçik sahibkarlıq fəaliyyəti üçün uygundur. Bu obyektlərdən biri Səbəyəl rayonu, Ş.Ələkbərova küçəsində yerləşir. Onun ümumi faydalı sahəsi 106.9 kv.m-dir.

Hərraca çıxarılan səhmdar cəmiyyətləri sırasında kəndkimya, nəqliyyat, inşaat, təmir, ticarət, istehsal

emal və sair sahələrə aid müəssisələr var. Belə səhmdar cəmiyyətlərinə "Zaqatala Sənaye Kombinatı", "Sabunçu Ticarət Təchizat", "Ağcabədi Aqrotexservis", "Xaçmaz Məxanizasiya Nəqliyyatı" və digər bu kimi səhmdar cəmiyyətləri aiddir.

Özəlləşməyə çıxarılan nəqliyyat vasitələri 2005, 2007-ci illər, "Nissan", "Hyundai", "QAZ", "UAZ", "Ford" olmaqla vətəndaşlara təklif edilir.

Bakıda 15 dərəcə isti olacaq

Noyabrın 27-də ölkə ərazisində gözlənilən hava şəraiti ilə bağlı məlumat açıqlanıb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Səhər bəzi yerlərdə zəif duman olacaq. Mülayim cənub-qərb küləyi gündüz aralıq güclənəcək.

Havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 5-8, gündüz 12-15, Bakıda gecə 6-8, gündüz 13-15 dərəcə isti təşkil edəcək.

Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 764 mm civə sütunundan 760 mm civə sütununa enəcək. Nisbi rütubət gecə 70-80, gündüz 55-65 faiz olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında səhər hava şəraitinin əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Gecə və səhər ayrı-ayrı yerlərdə duman olacaq. Cənub-qərb küləyi gündüz bəzi yerlərdə aralıq güclənəcək.

Havanın temperaturu gecə 3-8, gündüz 10-15 dərəcə isti, dağlarda gecə 3 dərəcə səxtədən 2 dərəcəyədək isti, gündüz 4-9 dərəcə isti təşkil edəcək.

Noyabrın 27-si gündüzdən 29-u gündüzdək Abşeron yarımadasında gilavar küləyinin aralıq güclənəcəyi gözlənilir ki, bu da meteohəssas insanlar üçün əlverişsizdir.

Bakıda və Abşeron yarımadasında və bəzi rayonlarda noyabrın 27-si gündüzdən 29-u gündüzdək cənub-qərb küləyinin aralıq güclənəcəyi gözlənilir.

Ekologiyani korlayanlar cəzalandırıldı

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Sabunçu rayonunda atmosfərə atılan tullantıların qarşısının alınması məqsədilə tədbirləri davam etdirir. Nazirlikdən «Trend»ə verilən məlumata görə, rayonun Zabrat qəsəbəsi, 18 Oktyabr küçəsi 56 ünvanında fəaliyyət göstərən metaləritmə sexindən ətrafa tüstü və qoxunun yayılması ilə bağlı daxil olan şikayət əməkdaşlar tərəfindən yerində araşdırılıb və monitoring keçirilib. Atmosfer havasından nümunələr götürülüb və analizlər aparılıb. Analizlərin nəticələrinə görə havaya atılan tullantıların miqdarının normadan artıq olduğu müəyyən edilib.

Faktla bağlı sexin sahibi Mürsəl Məmmədov barəsində protokol tərtib edilib və o, vəzifəli şəxs qismində 4000 manat məbləğində cərimə olunub.

Atmosfərə atılan tullantıların qarşısının alınması məqsədilə sex sahibinə icrası məcburi olan müddətli "məcburi göstəriş" verilib.

Bundan başqa, nazirliyə Sabunçu rayonu, Balaxanı qəsəbəsi ərazisində fəaliyyət göstərən metaləritmə sexindən ətrafa tüstü və qoxunun yayılması ilə bağlı daxil olan şikayət əməkdaşlar tərəfindən yerində araşdırılıb və monitoring keçirilib. Atmosfer havasından nümunələr götürülüb və analizlər aparılıb. Analizlərin nəticələrinə görə havaya atılan tullantıların miqdarının normadan artıq olduğu müəyyən edilib.

Faktla bağlı sexin sahibi Ümüdvər Ağayev barəsində protokol tərtib edilib və o, vəzifəli şəxs qismində 2500 manat məbləğində cərimə olunub.

Atmosfərə atılan tullantıların qarşısının alınması məqsədilə sex sahibinə icrası məcburi olan müddətli "məcburi göstəriş" verilib.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Hikmet Hacıyev PA-nın şöbə müdiri təyin edildi

Prezident İlham Əliyev Hikmet Hacıyev Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Xarici Siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri təyin edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

"Report" xəbər verir ki, sərəncamla Hikmet Fərhad oğlu Hacıyev Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Xarici Siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri təyin edilib.

Hərbçilərimiz Pakistanda beynəlxalq müdafiə sərgisində iştirak edəcəklər

Müdafiə nazirinin müavini - Hərbi Hava Qüvvələri komandanı, general-leytenant Ramiz Tahirovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Pakistanda səfərdədir.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən virtualaz.org-a bildirilib ki, Azərbaycan nümayəndə heyəti noyabrın 27-dən 30-dək Kəraçi şəhərində keçiriləcək "IDEAS-2018" 10-cu Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi və seminarında iştirak edəcək.

Səfər Əbiyevin prokuror oğlu işdən çıxarıldı

Azərbaycanın sabiq müdafiə nazirinin oğlu işdən çıxarıldı. "Report"un verdiyi xəbərə görə, bu barədə baş prokuror Zakir Qaralov müvafiq əmr imzalayıb.

Əmrə əsasən, Bakının Xəzər rayon prokurorunun köməkçisi vəzifəsində çalışan Roman Əbiyev öz xahişi ilə tutduğu vəzifədən azad edilib.

Qeyd edək ki, R.Əbiyev Azərbaycanın sabiq müdafiə naziri Səfər Əbiyevin oğludur.

Naxçıvan Gömrük Komitəsinin sədri işdən çıxarıldı

Asəf Səttar oğlu Məmmədov Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri vəzifəsindən azad edilib.

"Report"un məlumatına görə, bununla bağlı Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri Vasif Talibov noyabrın 24-də fərman imzalayıb.

Sabah qonşu Gürcüstanda prezident seçkilərinin ikinci turu keçiriləcək. Oktyabrın 28-də seçkilərin keçirildiyi ilk turdan keçən son bir ay ərzində Gürcüstandakı seçki prosesləri bütün dünyanın diqqət mərkəzinə çevrilib.

Ekspertlər nəticələrin dəyişməsinin səbəbsiz olmadığını qeyd edirlər. Seçkilərə 10 gün qalmış gürcü iqtidarının 600 min nəfərin bank borcunun silinməsi ilə bağlı verdiyi qərarın Zurabişvilinin nüfuzunu birə on qat artırdığı bildirilir. Xanım siyasətçi qabarizinin çox çətin keçəcəyini və yarışın 2-ci tura qalacağını bilsəydi, daha uğurlu namizəd tapardı. Birinci turdan sonra iqtidar sahibi vəziyyəti başa düşdü və məğlubiyyətin real olduğunu gördü. O, gecikmədən fəvqəladə tədbirlərə başladı və sta-

olacaq mı? Yanla bilərəm, amma mən kütləvi pozuntular olmasa, Qriqol Vaşadzenin şansının yenə də yüksək olduğunu, onun az fərqlə də olsa, qalib gələcəyini düşünürəm. İqtidara yaxın sorğu mərkəzlərinin ortaya qoyduğu nəticələrə skeptik yanaş-

mağ lazımdır. Onlar ilk turdan öncə Salome Zurabişvilinin rahat qalib gələcəyini bildirdilər. Hətta səsvermə bitdikdən sonra elan olunan "exit-poll"da Zurabişvilinin 52% səs alaraq prezident seçildiyi elan olundu. İqtidar mənsuqları artıq xanım namizədi təbrik etməyə başlamışdılar. Lakin bir qəder sonra parlament sədri İ.Kobaxidze bəyan etdi ki, seçki ikinci tura qalır. Rəsmi nəticələr göstərdi ki, "Gürcü Arzusu" nun maliyyələşdirdiyi mərkəzin "exit-poll" u saxtadır, çünki 14%-lik yanılma məhz saxtakarlıqdır, və sosioloji tədqiqatlarda adətən yol verilən 2-3%-lik xəta payından çox uzaqdır. Mən ABŞ-ın "Edison Research" şirkətinin araşdırmalarına daha çox etimad edirəm. Bu şirkətin "exit-poll" u Zurabişvilini və Vaşadzenin hər ikisinin 40% civarında səs aldıklarını göstərmişdi və rəsmi nəticələr də buna yaxın çıxdı. Şirkətin son rəy sorğusuna əsasən Vaşadze Zurabişvilini 4% qabaqlayır. Amma bu nəticə xəta payına çox yaxındır, yeni fərq Vaşadzenin xeyrinə 1% də ola-

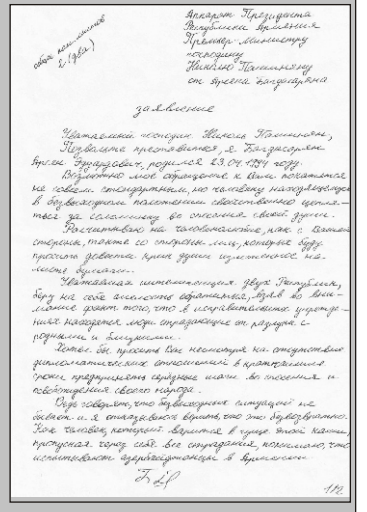
Erməni hərbi əsir Paşinyana müraciət etdi

Ermənistan hərbi əsiri Arsen Baqdasaryan ölkənin baş naziri vəzifəsini icra edən Nikol Paşinyana müraciət edib.

Bu barədə Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasından məlumat verilib.

Məlumatla görə, Azərbaycanın Ağdam rayonu ərazisində qoşunların qarşıdurma xəttində təxribat törətməyə cəhd edərək saxlanılıb və Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 5 may 2015-ci il tarixli hökmü ilə 15 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilmiş Ermənistan hərbi əsiri 1994-cü il təvəllüdü Baqdasaryan Arsen Eduardoviçin Ermənistanın baş naziri vəzifəsini icra edən Nikol Paşinyana ünvanladığı əsir-girovların "hamının-hamiya" prinsipi ilə azad edilməsi ilə bağlı müraciəti ictimaiyyətin diqqətinə təqdim edilib.

Arsen Baqdasaryan özünün yazdığı müraciətin ictimaiyyətə açıqlanmasını Azərbaycan Respublikasının Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasından xahiş edib.

Saakaşvili üçün revans günü - Gürcüstan seçkiləri...

Şahin Cəfəri: "Hakimiyyət dəyişikliyi baş versə belə..."

Bu turda prezidentlik uğrunda hakim "Gürcü Arzusu" koalisiyasının namizədi Salome Zurabişvili ilə müxalif Vahid Milli Hərəkət Partiyasının namizədi Qriqol Vaşadze mübarizə aparacaq. İlk turda S.Zurabişvili 38,64, Q.Vaşadze isə 37,74% səs toplayıb.

Seçkilərin taleyi ilk turda həll olunmasa da, nəticələrdən sonra hər kəs Q.Vaşadzenin ikinci tur üçün öncədən məsələni həll etdiyini düşünürdü. Bu da səbəbsiz deyildi. Çünki ilk tur bitən kimi üçüncü yerin sahibi, 10,97% səs alan "Avropalı Gürcüstan" Partiyasının sədri David Bakradze Vaşadzeni dəstəkləyəcəyini bəyan etmişdi. Onun ardınca namizədlər sırasında dördüncü yeri tutan Gürcüstan İşçi Partiyasının namizədi, 3,74% səs toplayan Şalva Nateşaşvili də ikinci turda müxalifəti dəstəkləyəcəyini bəyan etdi. Bu isə ölkə xaricində yaşayan sabiq prezident, Vahid Milli Hərəkət Partiyasının qurucusu Mixail Saakaşvilinin namizədi olan Vaşadzenin səsələrinin 52%-ə qalxması demək idi. Ortada digər namizədlərin toplamda 10%-ə yaxın yığdıqları səs qalırdı və bu səsələrin də ikinci turda namizədlər arasında bölünəcəyi şübhəsiz idi.

Bütün qələbə oxları Vaşadzeyə tuşlansa da, son bir ayda görünən odur ki, namizədlərə münasibətdə ciddi dəyişikliklər baş verib. Belə ki, keçirilən rəy sorğularında xanım namizədin Vaşadzedən öndə olduğu görünür. Təkcə bir faktı qeyd edək ki, dünyanın nüfuzlu rəy sorğularını keçirən təşkilatlarından sayılan "Gallup International" 2400 nəfər arasında keçirdiyi sorğuda Zurabişvilinin 52, Vaşadzenin isə 48% səs topladığını açıqlayıb. Bu da ikinci turun necə gərgin keçəcəyini göstərir.

lib gələrsə, burada əsas rolun bank borclarının silinməsi ilə bağlı qərarın olacağı qeyd edilir. Bundan əlavə, son günlərdə hökumətin Saakaşvilinin əleyhinə Gürcüstanın əsas şəhərlərində kütləvi aksiyalar təşkil etməsinin və orada Vaşadzeyə zərbələr vurmasının da Zurabişvilinin nüfuzuna ciddi təsir etdiyini vurğulanır.

Ekspertlərin Azərbaycan üçün Gürcüstanda hansı namizədin qalib gələcəyini, önəmli olduğu barədə də fikirləri müxtəlifdir.

Politoloq Şahin Cəfəri Vaşadzenin qələbə şanslarının hakim namizəddən hələ də yüksək olduğunu düşünür: "İlk turun nəticələri "Gürcü Arzusu"nu və şəxsən hakim partiyanın lideri Bidzina İvanişvilini şoka saldı. Onlar bu nəticəni gözləməmişdilər. İvanişvili əmin idi ki, Vahid Milli Hərəkət artıq dirçələ bilməz, xüsusən də son parçalanmadan sonra... Bəlkə də Salome Zurabişvili kimi ölkədə böyük nüfuz malik olmayan şəxsin bitərəf namizəd kimi irəli verilməsində məhz bu arxayınlıq rol oynadı. Əgər İvanişvili mü-

lik durumda olan partiya strukturlarını hərəkətə gətirdi. Dərhal iki seçki qərarı qərarı yaradıldı: biri ölkə miqyaslı, digəri isə paytaxt üzrə. Hakim partiyanın 2 parlaq təmsilçisi - parlamentin sədri İrakli Kobaxidze ölkə miqyaslı qərarın, Tiflis meri Kaza Kaladze isə paytaxt üzrə qərarın rəhbəri təyin olundular. Bununla İvanişvili onlara mesaj verdi ki, sizin bütün nüfuzunuz, reputasiyanız bu işə qoyulur, məğlubiyyət Zurabişvilinin deyil, şəxsən sizlərin məğlubiyyəti olacaq. Bu, şübhəsiz ki, çox mühüm siyasi həmlədir. Daha sonra hökumət sosial-iqtisadi problemlərin həlli istiqamətində addımlar atmağa başladı. Problemlə kreditlərin bağışlanması və 600 min insanın bu yükə xilas olması önəmli qərardır. Bununla yanaşı, uşaqpulu, əlillərin müavinətləri də artırıldı, büdcə təşkilatlarında da maaş artımı olacağı bildirildi. Bunlar şübhəsiz ki, seçkidə qələbəyə hesablanıb və təsirsiz qala bilməz. Xanım Zurabişvilinin xeyli səs artırdığı məlumdur, amma bu artım qələbə üçün yetərli

olacaq mı? Yanla bilərəm, amma mən kütləvi pozuntular olmasa, Qriqol Vaşadzenin şansının yenə də yüksək olduğunu, onun az fərqlə də olsa, qalib gələcəyini düşünürəm. İqtidara yaxın sorğu mərkəzlərinin ortaya qoyduğu nəticələrə skeptik yanaş-

bilər, hətta Zurabişvilinin seçilməsi də imkansız deyil. Hakim partiya və şəxsən milyarder iş adamı Bidzina İvanişvili 1-ci turdan sonra bütün resurslarını işə saldılar və bu da öz nəticəsini verir. İlk turdan sonra digər müxalifətçi namizədlər David Bakradze və David Usupaşvilinin partiyaları 2-ci turda Qriqol Vaşadzeyə dəstək verəcəklərini açıqladılar. Bu iki namizədin 13%-dən çox səsi var. İlk turda 4,7% səs alaraq üçüncü yeri tutmuş Şalva Natelaşvili də tərəfdarlarının heç bir vaxtlı iqtidar namizədinə səs verməyəcəyini bəyan edərək Vaşadzeyə dolaylı olaraq dəstəyini ifadə etdi. Yeni bu səs-lər arifmetik baxımdan tam kifayət edir ki, Vaşadze qalib gəlsin. Amma siyasət riyaziyyat deyil. Heç bir təminat yoxdur ki, ilk turda digər müxalif namizədləri dəstəkləmiş seçicilər mütləq ikinci turda iştirak edərək Vaşadzeyə səs verəcəklər. Digər tərəfdən, ilk turda iştirak faizi aşağı oldu, seçicilərin 47%-i səsvermədə iştirak etdi. Hakimiyyət ötən həftələrdə passiv seçiciləri, xüsusən də Saakaşvili dönəmindən narazı olan, onun hakimiyyətə qayıdışı ehtimalından ehtiyatlanan təbəqələri

səfərbər etmək üçün xeyli iş gördü. Onların nə qədərini seçkiyə gələcəyini və verəcəkləri səs-lərini nəticələrə necə təsir göstərəcəyini indidən söyləmək mümkün deyil. Yeni riyazi baxımdan yanaşsaq, Vaşadze qalib gəlməlidir. Amma yekun nəticənin fərqli olmasına da çox şaşırmaq lazım deyil".

Politoloq seçkilərin Azərbaycan üçün önəmindən də söz açdı: "Gürcüstanda parlament üsul-idarəsi var. Prezidentin dəyişməsi hakimiyyətin dəyişməsi demək deyil. Sadəcə olaraq, müxalif namizədin prezident seçilməsi növbəti parlament seçkilərində hakimiyyətin dəyişməsi üçün zəmin yarada bilər, məhz bu baxımdan çox önəmlidir. Gürcüstanın əsas siyasi qüvvələri Azərbaycanın önəmini anlayan, bilən və ölkəmizlə münasibətləri inkişaf etdirmək istəyən yetkin qüvvələrdir. Bu baxımdan hakimiyyət dəyişikliyi baş versə belə, Azərbaycanla münasibətlərdə ciddi dəyişiklik gözləmək lazım deyil. Dəyişiklik o vaxt baş verə bilər ki, Nino Burcanadze, İrma İnaşvili kimi Moskvaya yaxın marginal tiplər iqtidara gəlmiş olsun. Bu isə qeyri-mümkün görünür".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Neft və milyardlar səltənətində məhv olan milyonlar...

Xəlid KAZIMLI

Bir ilə yaxındır dünya mediasında adı ən çox hallandırılan, barəsində ən çox yazılan üç ölkədən biri də Səudiyyə Ərəbistanıdır.

Digər ikisi ənənəvi olaraq ABŞ və Rusiyadır. Çin, İngiltərə, Almaniyə və Fransa kimi "məşhur" ölkələr də, şəkk-şübhəsiz, Səudiyyə Ərəbistanından sonra gəlir.

Səudiyyə Ərəbistanı illərdir ki, bu populyarlığa doğru yol gəlir, bu istiqamətdə milyardlar xərcləyirdi, başqa-başqa dövlətlərin daxilində məzhəb davası salmaq, öz ideoloji xəttinə çoxsaylı tərəfdarlar toplamaq siyasəti yeridirdi.

Ancaq bu ölkənin populyarlıq partlayışı kral Salmanın öz şahzadə oğlunu özünə vəliəhd təyin etməsindən sonra baş verdi.

Məhəmməd bin Salman vəliəhd şahzadə, başqa sözlə, səlahiyyətli vitse-prezident postuna gəldi, nə gəldi...

Onun ilk qərarları dünyada az qala inqilabi islahatçılıq kimi qələmə verilirdi. Şahzadənin cəsarətli çıxışlarında yeniliyə çağırışlar, qatı mühafizəkarlıqdan imtinaya eyhamlar vardı.

O, qadınlara bir sıra haqlar, o cümlədən sürücülük hüququnun verilməsini məqsəduyğun sayırdı.

Mədəni dünyada azı 100 il əvvəl insanlara verilmiş bəzi haqların Səudiyyədə hələ indi-indi müzakirə predmeti olması "böyük irəliləyiş" kimi qəbul olunurdu.

Fəqət bu "islahatçılığın" ardınca Ər-Riyaddan repressiya xəbərləri gəldi. Vəliəhd şahzadənin əmri ilə bir sıra milyarder şahzadələr həbsə alınmış, girov götürülmüşdü.

Tezliklə, şahzadənin öz əmissuşağından nə tələb etdiyi açıqlandı: milyardlar və sözsüz biət.

Tarixdən bilirsiniz, ərəb dünyasında biət, qeyd-şərtsiz itaət göstərməyin önəmi böyükdür. İtaət etməmək, müxalif olmaq müharibə, qətl, edam səbəbidir.

Həbsə alınan şahzadələrlə yanaşı, xaricdən qara xəbərləri gələn şahzadələr də oldu. Amma bu barədə çox danışılmadı, hamının nəzəri girov götürülmüş şahzadələrə fokuslaşmışdı.

Bir müddətdən sonra onların sərbəst buraxıldığı, ev dustaqlığına alındığı, eyni zamanda əllərində olan milyardlara əl qoyulduğuna dair xəbərlər gəldi.

Artıq bin Salmanın adı dillərdə gəzirdi. Sonra o, gözənilmədən Türkiyə dövlətinə qarşı sərt çıxışlar etdi. O vaxta qədər Türkiyə dövləti Səudiyyə Ərəbistanına, kral Salmanı böyük hörmət-izzət qoyurdu.

Bir müddət sonra Səudiyyə Ərəbistanı ilə Qətər arasında böyük böhran başlandı. ABŞ-la da münasibəti korlanmış Qətəri işğaldan, çevrilişdən Türkiyə qurtardı.

İki ay əvvəl vəliəhd şahzadə ABŞ prezidenti Donald Trampa da söz-sözə gəlmişdi.

Tramp demişdi ki, Səudiyyə dövlətini biz qoruyuruq, biz olmasaq, bu dövlət bir ay duruş gətirə bilməz, ona görə də krallıq ABŞ-a pul ödəməlidir.

Şahzadə isə belə cavab vermişdi ki, ABŞ-dan aldığımız silahın pulunu artıqlaması ilə veririk, ona görə də heç kəs bizə minnet qoymasın.

Bu xüsusda mübahisə qızışmaqdaykən, ABŞ-ın ən nüfuzlu qəzetlərindən birində çalışan jurnalist Qasıqçı öldürüldü, gündəm dəyişdi.

Bu dəfə Tramp hər şeyi qırağa qoyaraq, qətlə suçlanan Səudiyyə rəhbərliyinin əl-üzünü yumağa, onları vəziyyətdən çıxarmağa çalışdı.

Hiss olunurdu ki, bir müddət əvvəlki pul-para davası yenicən aktuallaşıb və bu dəfə Tramp öz məqsədinə yetişmək üzrədir.

Budur, artıq ABŞ mediasında jurnalist Qasıqçının qətlinin krallığa 450 milyard dollara başa gəldiyi barədə yazılar gəlir. "Mənim üçün hər şeydən öncə Amerikadır" deyən Tramp açıq-aşkar öz dövlətinə pul qazandırmaqdan ötrü hər cür haqsızlığa göz yummaq niyyətində olduğunu göstərir.

Bu gün bütün Avropa, eləcə də dünya mediası Səudiyyə Ərəbistanında baş verən hadisələrdən, bin Salmanın iştəklərindən yazır. Adam özü də məşhurlaşdı, ölkəsini də məşhurlaşdı. Sadəcə, bu məşhurluq mənfi səciyyəlidir, bədnam xarakterlidir.

Bu günlərdə isə Livanın baş naziri Həririnin Ər-Riyadda kral sarayında girov saxlanması, Qabonun prezidenti Alo Bonqonun Ər-Riyadda yoxa çıxması, bin Salmanın BƏƏ şahzadəsi ilə birlikdə gəmidə eyş-ivşət məclisinə qatılması bu ölkənin "populyarlığı"ni xeyli artırır.

Dünya mediası bununla paralel olaraq müxtəlif ölkələrdə - Suriyada, İraqda, Yəməndə, Liviyada milyonlarla binesib ərəbin - ac-yalavac, yersiz-yurtsuz, didərgin, Aralıq dənizində boğulan insanların faciəsini göstərir.

Bir yanda ABŞ-a peşqəş edilən milyardlar (pul vəsaiti), o biri yanda məhv olan milyonlar (insan).

Dünyada islam həmrəyliyindən, ümmətçilikdən ən çox danışan iki ölkədən biri isə məhz Səudiyyə Ərəbistanıdır. Onun öz hakimiyyətinin salamatlığı üçün bir çox ölkələrə verdiyi rüşvətlərlə dünyanın bütün didərgin və ac müsəlmanlarını yerbə yer etmək və doyurmaq olardı...

Azərbaycanda Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyasının (AVCIYA) ofisində yenidən nəşr olunmuş "Göyçay döyüşləri Türkiyə tarixşünaslığında" kitabının təqdimat mərasimi keçirilib. Bu kitab AVCIYA-nın layihəsi çərçivəsində "Göyçay döyüşləri" nə həsr olunmuş ikinci kitabdır. Layihə çərçivəsində 2017-ci ildə "Azərbaycan tarixinin qəhrəmanlıq səhifəsi: Göyçay döyüşləri (iyun-iyul 1918-ci il)" kitabı nəşr edilib.

Kitabda Göyçay qəzasında bolşevik, erməni-daşnak qüvvələrinə qarşı 1918-ci ilin iyun-iyul aylarında baş vermiş döyüşlərdə Türkiyə və Azərbaycan döyüşçülərinin qəhrəman mübarizəsi Türkiyə tarixşünaslığı əsasında tədqiq edilmişdir. Kitabda qarşı Türkiyə tarixçilərinin Qafqaz İslam Ordusu və Azərbaycan döyüşçülərinin qəhrəman mübarizəsindən bəhs edən elmi əsərləri araşdırılıb, müqayisəli təhlil edilib.

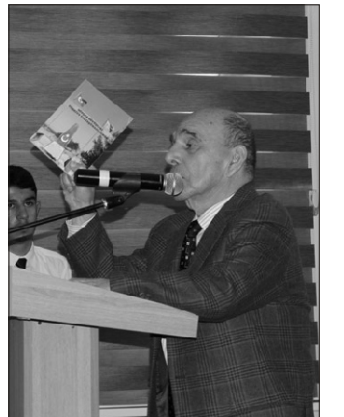
Təqdimat mərasimində giriş sözü ilə açan AVCIYA-nın vitse-prezidenti, pədaqoji elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Deyanət Musayev assosiasiyanın adıçəkilən layihəsi ilə bağlı etirafı məlumat verib.

Kitabın müəllifi, tarix üzrə elmlər doktoru Məhərrəm Zülfüqarlı kitab üzərində iş prosesindən danışaraq və Qafqaz İslam Ordusunun yeni yaranmış Azərbaycan Milli Ordusu ilə birlikdə Göyçay döyüşündəki qələbəsinin Azərbaycan xalqı üçün tarixi əhəmiyyətini vurğulayıb. Müəllif layihənin rəhbəri, AVCIYA-nın prezidenti,

"Göyçay döyüşləri Türkiyə tarixşünaslığında" kitabı təqdim olundu

Millət vəkili Elxan Süleymanovun layihəsi olan kitabda 1918-ci ildəki döyüşlərdə Türkiyə və Azərbaycan döyüşçülərinin qəhrəman mübarizəsi Türkiyə tarixşünaslığı əsasında tədqiq edilmişdir.

Azərbaycanda bank borcları ifrat həddə

Problemlə kreditlərin çoxluğunun ilginclik səbəbləri; ekspert: "Heç bir ölkədə xarici valyutada bu qədər kredit verilməyib"

Azərbaycanda sahibkar və fərdi şəxslərin problemlə kreditlərinin məbləği region ölkələri arasında ən yüksək səviyyədədir. Qaytarılmasında çətinliklər yaranan kreditlərin həcmi ümumi kredit portfelinin 15 faizinə çatır. Bu isə dünya üzrə qəbul olunmuş 6 faizlik orta göstəricinin az qala 3 dəfə üstələnməsi deməkdir.

Ölkədə bu qədər borc, özü də problemlə borcun yaranmasının səbəbi nədir? Məlumdur ki, Azərbaycanda kredit faizləri həmişə yüksək olub. Yeni bir çox ölkələrdəki kimi aşağı faizlər də olmayıb ki, insanları cəlb etsin. Bu halda əhalinin, sahibkarların belə borclanmaya gətməsinin səbəbləri maraqlıdır.

Bank sahəsi üzrə mütəxəssis Əkrəm Həsənovun fikrincə, Azərbaycanda kreditləşmə səviyyəsi heç də qonşu ölkələrdən yüksək deyil: "Düşünmürəm ki, ümumi kreditləşmənin adambaşına düşən həcminə görə, totalım ki, Gürcüstandan öndəyik. Lakin bizdə problemlə kreditlərin həcmi yüksəkdir ki, bunun da bir neçə mühüm səbəbi var".

Mütəxəssis bildirir ki, əsas səbəblərdən biri xarici valyutada olan kreditlərin həcmi böyük olmasıdır: "Azərbaycanda xarici valyutada olan kreditlərin həcmi çox yüksəkdir. Heç bir ölkədə xarici valyutada bu qədər kredit verilməyib, o cümlədən qeyd etdiyimiz Gürcüstanda. Azərbaycanda xarici valyutada olan kreditlərin çox verilməsinin əsas səbəbi isə budur ki, banklarımız neft

gəlirlərinin axını olan illərdə xaricdən 5-8 faizlə xarici valyutada, əsasən də dollarda olan vəsaitlər cəlb edirdilər. Və o vəsaitləri də Azərbaycanda dollarla kreditə verirdilər. Buna da banklar məcburən gedirdilər. Çünki yerli valyutada cəlb olunan əmanətlər kredit tələbatını ödəmirdi. Mərkəzi Bankdan isə kredit götürmək bankların böyük əksəriyyəti üçün əlçatmaz idi. İndinin özündə də cəmi bir neçə bank Mərkəzi Bankın vəsaitlərindən faydalana bilər. O vaxtlar Mərkəzi Bankın kreditləri hərracsız verirdi. Yeni banklarımızın o vaxt illik 3 faizlə verilən Mərkəzi Bank kreditlərini qoyub kəndən 5-8 faizlə xarici valyutada vəsait cəlb etməsi məcburən atılmış addım idi. Burada əsas problem Mərkəzi Bankda idi. Bəli, devalvasiyaların olmasında Mərkəzi Bankın məsuliyyəti yoxdur, amma xarici valyutada verilən kreditlərin həcmi bu qədər yüksək olmasında birbaşa bu qurum, onun banklara yanaşmada qoyduğu ayrı-seçkilik günahkardır".

Ə.Həsənov bildirir ki, ölkədə faktiki faiz dərəcələri yüksək olsa da, Mərkəzi Bankın hesabatlarında orta faiz dərəcəsi 10 faizi keçməyib: "Mərkəzi Bankın rəsmi hesabatlarında ölkə üzrə faiz dərəcəsinin 10 faizdən yüksək olmadığı qeyd edilir. Çünki bank sahibləri, inzibatçılar öz yaxınlarına kreditləri heqiqətən çox aşağı faizlərlə veriblər. Belə verilən kreditlərin məbləğləri də bir qayda olaraq yüksək olub - özü də girovsuz və uzun müddətə. Amma sadəcə vətəndaşlara və özlərinin adamı olmayan sahibkarlara kreditlər yüksək faizlə verilib. Beləliklə orta kredit faizi gəlir çıxır 9-10 faizə. Uzun illər Azərbaycan bankları belə dolanırdı: özlərinə verdikləri kreditləri bir müddətdən sonra qaytarılması mümkün olmayan kreditlər kimi rəsmiləşdirib silirdilər, bankın zərərinə də digər şəxslərə və sahibkarlara yüksək faizlə verilən kreditlər hesabına ötürüldülər. Bununla həm də mənfəətlərinin olmadığını is-

Əkrəm Həsənov

batlayaraq, vergi ödəməkdən də yayınırırlar. Devalvasiyalardan sonra bu sxem işləmədi. Çünki borcu bir neçə dəfə artan sadəcə vətəndaşlar, sahibkarlar ödəniş etməməyə başladılar, bu isə bankları çətin vəziyyətdə qoydu".

Hüquqşünas əmindir ki, hazırda Azərbaycanda mövcud olan problemlə kreditlərin 60-70 faizi məhz bankların idarəçisi və sahiblərinin özlərinə verilməmiş vəsaitlərdir: "Uzunmüddətli, aşağı faizlə, girovsuz və ya az girovla verilmiş kreditlərin hamısı qeyd etdiyim şəxslərədir. Sadəcə vətəndaşın və sahibkarın kreditləri ümumi problemlə məbləğin 30 faizinə güclə çatır. Bunun da bir qismi imkanı olsa belə, yaranmış vəziyyətdən istifadə edərkən borcunu ödəmək istəməyənlərdir".

Bütün neqativ proqnozlara baxmayaraq, neft həftəyə bahalaşma xəbəri ilə başlayıb. "Brent" markalı xam neftin bir barelinin qiyməti yenidən 60 dolları keçib.

Keçən həftə son 13 ayın minimumuna qədər geriləyən "Brent" neftinin qiyməti yenidən 60 dollara çatıb. "Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti isə 51 dollara yüksəlib.

Neftin qiyməti ötən iki həftədə 10 dollardan çox geriledi. Hazırda Londonun ICE birjasında "Brent" markalı neftin bir bareli 60,07 dollara, Nyu-Yorkun NYMEX birjasında isə "Light" markalı neftin bir bareli 51,14 dollara təklif olunur.

Bəs tendensiya hansı istiqamətdə davam edəcək? İrana tətbiq edilən sanksiyalar tam olaraq reallaşarsa, neft bahalaşsa bilirmi? OPEK-in qərarı necə ola bilər?

Dünya bazarında "qara qızıl" ətrafında gedən tendensiyaları dəyərləndirən iqtisadçı ekspert Vüsalə Əhmədova "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, ABŞ İran neftinin ixracını sifirə endirə bilməyəcək: "Aydın əvvəldə ABŞ-ın İrana sanksiyaları qüvvəyə mindikdən sonra çoxları neftin bahalaşacağını gözlədiyi halda bu baş vermədi. Çünki Çin, Hindistan, Türkiyə, Cənubi Koreya, Yaponiya, Tayvan, İtaliya və Yunanıstana sanksiyalardan müvəqqəti güzəşt edilərək 6 ay ərzində onların İrandan neft idxal etmələrinə icazə verildi. Sual olunur ki, 6 aydan sonra bu ölkələr haradan neft idxal edəcəklər? Düşünürəm ki, həmin ölkələr sonra da İrandan neft idxalına

Neft yenə bahalaşdı - dünya bazarında nə baş verir?

Vüsalə Əhmədova: "Hətta ABŞ kimi bir ölkənin belə İran neftinin ixracını məhdudlaşdırmaq cəhdləri uğursuzluqla nəticələnə bilər"

davam edəcəklər. Neft elə bir məhsuldur ki, açıq və xüsusilə geniş miqyasda qaçaqmalçılığının həyata keçirilməsi mümkündür. Hətta ABŞ kimi bir ölkənin belə İran neftinin ixracını məhdudlaşdırmaq cəhdləri uğursuzluqla nəticələnə bilər. Hazırda bir çox neft şirkətləri İrandan çıxmış olsalar da, İran neftinin alıcıları olduğu kimi qalmaqdadır. O da başa düşüldür ki, neftin aşağı qiyməti milli iqtisadiyyatların fəaliyyətinin

əsasını təşkil etdiyi bir vaxtda, böhran vəziyyətində neft treydlərinin öz gəliri bizneslərini dayandırmalarına mane olacaq təsirli bir mexanizm hələlik mövcud deyil. Əminliklə demək olar ki, təxminən onlarla İran tankeri öz mövqelərini avtomatik olaraq təyin edən transponder cihazlarını hazırda söndürmüş vəziyyətdədir. Artıq peyk naviqasiya sistemlərində onların harada olduqları da görünür. Tankerlər istedikləri ki-

mi alıcı ölkələrə üz tuta və öz bizneslərini davam edə bilərlər. Çünki nə olursa-olsun, təchizat zəncirindən bir anda imtina etmələri mümkün deyil. Düşünürəm ki, ABŞ-ın İran neftinin ixracını sifirə endirmək cəhdi uğursuzluqla düşər ola bilər".

Ekspertin sözlərinə görə, ABŞ-ın neft hasilatını artırması qiymətlərin çox yüksəlməsinə imkan verməyəcək: "Hazırda İrana tətbiq edilən sanksiyalarla bağlı yol verilən istisnalarla Cənubi Koreyaya gündəlik 130 min barel, Hindistana 300 min barel, Çinə 360 min barel, Türkiyəyə isə 100 min barel həcmində İrandan neft idxal etməyə icazə verilib. Bir tərəfdən, 180 günün tamamında dünya bazarında neftin həcmində real azalmaların yaşana biləcəyi və qiymətlərdə artım olacağı düşünülür. Çünki istisnalar tətbiq edilməsəydi neftin qiymətinin 100 dollara yüksələcəyi gözlənilirdi. Digər tərəfdən isə, ABŞ neft hasilatını durmadan artırır. Hazırda gündəlik 11,3 milyon barel hasilat həyata keçirdiyi

deyilir. 2019-cu ilin ortalarına qədər isə ABŞ-ın gündə 12 milyon bareldən çox hasilat edəcəyi gözlənilir. Bu isə qiymətlərin çox da yüksəlməyəcəyini göstərir".

V. Əhmədova vurğuladı ki, yaxın bir neçə ay ərzində neft qiymətlərinə təkan verə biləcək yeganə vasitə OPEK-dir: "Bu günə qədər Səudiyyə Ərəbistanı, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Küveyt və Rusiya digər ölkələrin istehsalındakı məcburi azalmaları kompensasiya etmək və müqavilə şərtlərinin 100 faiz yerinə yetirilməsini təmin etmək üçün istehsalı artırdılar. Bundan sonra, artıq OPEK dekabr ayında keçiriləcək toplantısında 2019-cu il üçün tələb və təklif proqnozlarını qiymətləndirərək istehsal səviyyəsinin azaldılmasına, artırılmasına və ya olduğu kimi saxlanılmasına qərar verəcək. İran əlbəttə ki, qiymətlərin yüksəlməsinə nail olmaq üçün hasilatın artırılmasını istəmir. Səudiyyə Ərəbistanı və Rusiyanın isə bu istəyə məhəl qoyacağını sanmıram. Bazarda

tədarük həcmi həddindən çox olmayacağı təqdirdə Səudiyyə Ərəbistanı hasilatı azaltmayacağına bəyan edib. Rusiya isə yaxın aylarda istehsalını artırmağı planlaşdırdığını söyləyib. Göründüyü kimi, OPEK-in hasilatı dondurması və ya məhdudlaşdırması üçün bu iki ölkənin dəstəyi mütləqdir".

İqtisadçı hesab edir ki, ABŞ-ın hasilatı intensiv artırması uzunmüddətli perspektivdə neftin qiymətinin aşağı olacağını göstərir: "Bütün bu kimi hallar 2019-cu il üçün neftin barelinin orta illik qiymətinin 62-58 dollar arasında olacağını proqnozlaşdırmağa əsas verir. Həmçinin İran sanksiyalarından dolayı bazar gündə 500 min barelədək itkilərə məruz qalacaq. Bu isə 2019-cu ilin ikinci yarısı üçün qiymətlərin qısamüddətli olaraq 7-8% yüksəlməsinə səbəb ola bilər. ABŞ şist ehtiyatlarındakı artım qiymətlərin kəskin yüksəlməyəcəyini deməyə əsas verir".

□ **Nərgiz LİFTİYEVƏ,**
Yeni Müsavat

"Yeni qüvvəyəm" deməklə yeni müxalifət olmaq mümkün deyil"

"Cəmiyyəti fəallaşdırma bilmirsənsə, köhnə təşkilatlar və liderlərdən fərqlənmirsən" - politoloq

Azərbaycanda mövcud olan müxalif siyasi partiyaların əksəriyyəti xalq hərəkatından çıxmış qüvvələrdir. Zamanında onlar imkanları çatdığı qədər aktivlik göstərirlər. Lakin hazırda elə də ciddi fəaliyyətləri nəzərə çarpmır. Belə bir vəziyyətin yeni müxalif siyasi qüvvənin və yeni müxalif liderin meydana gəlməsinə şərtləndirdiyi tez-tez bəyan edilərsə də hələ bu da reallaşmır. Bununla belə, artıq bəzi qüvvələr özlərinin yeni müxalif qüvvə elan ediblər. Amma bu qüvvələr də elə köhnə - özünü tükətmüş müxalifətin şinelindən çıxan, zamanında ənənəvi müxalifət partiyalarında aşağı postlarda təmsil olunmuş şəxslərdir.

Politoloji və praktiki olaraq onları siyasətdə "yeni qüvvə" kimi qəbul etmək də absurd görünür.

Məsələn, vaxtilə AMİP-də təmsil olunan, daha sonralar partiyadan ayrılan və nəhayət, özünə partiya yaradan İlqar Məmmədov özünü və rəhbərlik etdiyi REAL Partiyasını yeni müxalifət qüvvəsi kimi təqdim edir. Digər bir-iki belə partiya və partiya lideri də var. Diqqəti cəlb edən incə bir məqam ondan ibarətdir ki, özlərini yeni müxalifət qüvvə elan edənlərin özləri uzun illər 1990-cı illərdə yaradılmış partiyalarda müxtəlif vəzifələrdə təmsil olunublar. Yəni İlqar Məmmədovu nümu-

nə göstərə bilərik. O, AMİP-in katiblərindən biri olub. Bir zamanlar Müsavat Partiyasında və AXCP-də olub indi özünü yeni müxalifət qüvvə kimi təqdim edənlər də var.

Bəs belə qüvvələri yeni müxalifət qüvvələr hesab etmək olarmı?

Politoloq Natiq Miri bildirdi ki, "yeni qüvvələr" yalnız hansısa yeni insanların, heç zaman siyasətdə olmayan adamların qəfildən siyasətə qoşulması kimi başa düşülməməlidir. Yeni müxalifət qüvvə hər kəsin tanıdığı siyasi partiyalardan yeni ideoloji xətti əsas elan edib çıxanlar da ola bilər. Bir şərtlə ki, hə-

min qüvvələr fərqliliklər meydana qoysunlar. Fərqlilik yoxdursa, təbii ki, onlar yeni qüvvə hesab oluna bilməzlər: "Yeni müxalifət qüvvə yeni siyasi xətti, yeni ideologiyanı əsas götürüb hərəkət edən qüvvələrdir. Nə qədər ki, bu yoxdur, əvvəllər hansısa partiyalarda aşağı rəngli vəzifələrdə olmuş adamların yaratdıqları siyasi təşkilatlar yeni müxalifət qüvvə sayıla bilməz. Həmin təşkilat yeni xətt, yeni fəaliyyət, yeni yanaşmalar ortaya qoymayıbsa, onu yeni müxalifət qüvvənin meydana çıxması kimi qəbul etmək yanlışdır. Bizdə əksər partiyalar demək olar ki, avtoritar üsulla idarə olunduğu üçün əsasən partiyanın sədrləri öndə olur. Digərləri birinci şəxsin kölgəsində qalırlar. Əgər bu gün özünü yeni qüvvə elan edən partiyada da belədirsə və həmin partiyanın digər partiyalardan fərqli ciddi bir fəaliyyəti ortada yoxdursa, onu yeni müxalifət qüvvə hesab etmək düzgün de-

yl. Özünü yeni qüvvə elan edən təşkilat, təşkilat rəhbəri özü ilə yeni bir dalğa, yeni mübarizə metodu, yeni təşkilatlanma üsulu gətirmirsə, onun nəyi yeni müxalifət qüvvəsidir? İkincisi, yeni qüvvəni, yeni lideri cəmiyyət özü öz içərisindən çıxarır. Biz son illərdə Azərbaycanda bunun şahidi olmamışıq. "Mən yeni müxalifətim, yeni müxalifət lideriyəm" deməklə yeni müxalifət qüvvə olmaq mümkün deyil. Cəmiyyəti cəlb edə bilmirsənsə, ətrafına toparlaya, fəallaşdırma bilmirsənsə, sən də elə köhnə təşkilatlar və liderlərdən fərqlənmirsən".

Ekspert qeyd etdi ki, cəmiyyətdə siyasi partiyalara artıq inam qalmayıb, özünü yeni qüvvə kimi təqdim edənlər də bu inamı qazanma bilmirlər: "İkincisi, hakimiyyətin siyasi partiyaların fəaliyyəti üçün yaratdığı dözülməz şəraitin özü də bu vəziyyəti yaradan faktorlardandır. Bir çox siyasi partiyalar isə hansısa xarici mən-

bələrdən maliyyələşdiyi və idarə olunduğu üçün cəmiyyət onları özününkü hesab edə bilmir. Problemlərdən hərə bir budur. Məsələn, özünü yeni qüvvə kimi təqdim edən İlqar Məmmədovu Azərbaycan cəmiyyəti özününkü saya bilmir. Ona görə də onun partiyası kimi partiyalar kütləviləşə, ictimailəşə bilmirlər. İnsanlar onların ətrafında toparlanmır, onlara laqeyddir.

İstər köhnə partiyalar, istər yeni yarananlar öz içlərinə qapanmış lokal qruplardan ibarət kiçik siyasi dairəni xatırladırlar. Ona görə də onların təsir gücləri yalnız həmin dairedən kənara çıxmır. Onların

qəbul etdiyi qərarlar kütləviləşə, ictimailəşə bilmir. Çünki xalqdan çox uzaq qalırlar. Hərə öz kabinetində 5-10 nəfərlə iclas keçirməklə Azərbaycan ictimaiyyətində yeni fikir yarada, özünü yeni qüvvə kimi qəbul edə bilməz. Qəbul olunmaq üçün cəmiyyətin içinə çıxmaq lazımdır, xalqla yaxından təmasda olmaq lazımdır. Gedib hansısa rayonda beş nəfər partiya üzvü ilə görüşüb iclas keçirmək xalqla təmas deyil. Nə qədər ki, belə siyasət yürüdü, kiminsə yeni qüvvə kimi qəbul edilməsi və ictimailəşməsi mümkün deyil".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Eldar Mahmudovun həbsdəki “qulağı” azadlığa çıxmaq istəyir

Sabiq nazirin yaxın qohumunun 34 telefonla qanunsuz dinləmə aparması “unuduldumu”...?

Beytulla Hüseynov

Sabiq milli təhükəsizlik naziri Eldar Mahmudovun yaxın qohumu, Bakı Telefon Rabitə İstehsalat Birliyinin (BTRİB) sabiq - həbsdəki baş direktoru Beytulla Hüseynov azadlığa çıxmaq istəyir. Belə ki, noyabrın 28-də onun kasasiya şikayətinə baxılacaq. O, 1 il əvvəl barəsində Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin çıxardığı qərardan kasasiya şikayəti verib. İstəyi də budur ki, yuxarı instansiya məhkəməsi onun cəzasını minimuma endirsin və şərti cəza ilə əvəzləməklə azad etsin. Eldar Mahmudovun “qulağı” kimi tanınan B.Hüseynov məhz sabiq nazirin təkidi ilə 2005-ci ildə BTRİB-in baş direktoru vəzifəsinə təyinat alıb və 10 il müddətində həmin vəzifəni daşıyıb.

2015-ci ildə MTN-də gerçəkləşdirilən “təmizləmə” əməliyyatı qısa müddət sonra Rabitə Nazirliyinə də sıçradı. Belə aydın oldu ki, “MTN işi”ndən “Rabitə işi”nə əsas körpü elə Beytulla Hüseynovun qanunsuz əməlləri olub. Xüsusən Eldar Mahmudovun maraqları çərçivəsində Beytulla Hüseynovun kabinetindən yüksək rəngli məmurlar dinlənirmiş...

Beytulla Hüseynova görə BTRİB baş direktoru vəzifəsindən çıxarılan keçmiş ATS müdiri Nəriman Salmanov məhkəmədəki ifadəsində bildirib ki, vəzifədə olduğu dövrdə otağında təxminən 34 ədəd telefon xəttindən yararlanıb. Beytulla Hüseynov istintaqa ifadəsində deyib ki, o otaqdakı 34 xətt əvvəlki rəhbərliyin dövründən qalıb. Salmanov isə onun yalan danışdığını söyləyib: “Həmin telefon xətlərini sonradan Beytulla Hüseynov çəkdirib”.

Beytulla Hüseynov uzun illər BTRİB-ə rəhbərlik edib və həmin dövrdə Eldar Mahmudovun bandasının qanunsuz dinləmələri həyata keçirmələrini mümkün edən avadanlıqların müxtəlif rabitə-telekommunikasiya qovşaqlarında quraşdırılmasına yardımçı olub, lazımı texniki dəstək verib.

Qanunsuz fəaliyyətə görə 2017-ci ildə Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi Beytulla Hüseynov barəsində ittihamedicə hökm çıxardı.

13 il azadlıqdan məhrum edilən Beytulla Hüseynovun dövlətə 21 milyon 379 min manat ziyan vurduğu da hökmə əksini tapmışdı. Ötən ilin noyabrında Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Qədim Babayev Beytulla Hüseynovun cəzasını mümkün olan qədər, yeni 7 il 6 aya endirdi. Hökumətə xəyanət etmiş, ölkə rəhbərliyini, Eldar Mahmudovun bandasının maraqlı çərçivəsində məmurları, hər kəsi dinləmiş birinə qarşı hakimin mərhəməti anlaşılmaq olaraq qalır. Hazırda Beytulla Hüseynovun işi Ali Məhkəmənin hakimi Əli Seyfəliyevin icraatındadır və Eldar Mahmudovun qohumu azadlığa çıxmaq istəyir. İstiqlal.az saytı bu mövzuya aid maraqlı bir yazı paylaşmış. Sayt yazır ki, MTN tərəfindən saxta və qurama ittihamlarla həbs edilən günahsız vətəndaşlara hökmləri məhz Eldar Mahmudova yaxın olmuş hakimlər verib. Hələ 2004-cü ildə Eldar Mahmudov vəzifəyə təyinat alanından sonra nəzərə çarpan, onun vəzifəsində möhkəmlənməsində müstəsna əhəmiyyət kəsb edən bir əməliyyat baş tutdu. 2005-ci ildə Hacı Məmmədov və onun bandasına qarşı əməliyyat keçirildi. Həmin əməliyyatdan sonra cərəyan edən işlər isə göstərdi ki, Eldar Mahmudovun məqsədi “Qara Kəmə” əməliyyatı üzərindən özünün qara niyyətlərinə çatmaqdır. Hacı Məmmədovun işi o dövrdə Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə Məhkəmə adlanan instansiyaya göndərildi. İşə hakim Əli Seyfəliyevin sədrliyi ilə baxıldı. Həmin dövrdə hakimin Eldar Mahmudovla şəxsi münasibətləri olması haqda xəbərlər dolaşırdı. Məhkəmənin gedişatı, Hacı Məmmədovun işi üzrə verilən hökm də Eldar Mahmudovun maraqlarından kənara çıxmıdı. Məsələn, Daxili İşlər Nazirliyinin Cinayət Axtarış Baş İdarəsinin rəisi Zakir Nəsirova qarşı ittihamların məhkəmədə söz yığınınadan başqa bir şey olmadığı isbat olundu. Buna rəğmən hakim Əli Seyfəliyev ittiham aktına əsaslanıb Zakir Nəsirova ömürlük həbs cəzası oxudu. Ötən il əfv sərəncamı ilə azadlığa çıxan Zakir Nəsirova Eldar Mahmudovun bandası həbs etməzdən əvvəl 3 dəfə MTN-ə çağırılmışdır. Hər dəfə də ona təklif olunmuşdu ki, rəhbərliyinə qarşı hazırlanan ifadələrə imza atsın, gedib işini davam etdirsin. Zakir Nəsirov sonuncu dəfə belə təklifi rədd edərkən ona Eldar Mahmudovun adından “sən öl, ömürlük həbsə göndərəcəyik” demişdilər. Hakim Əli Seyfəliyevin hökmü həmin hədənin nə dərəcədə real olduğunu da ortaya qoymuşdu. 2006-cı ildə verilən hökmdən 1 il sonra Əli Seyfəliyev artıq Ali Məhkəmənin hakimi idi. Bu gün də Əli Seyfəliyev həmin vəzifədədir və nə qədər qəribə olsa da, Eldar Mahmudovun yaxın qohumu, Bakı Telefon Rabitəsi İstehsalat Birliyinin sabiq rəhbəri Beytulla Hüseynovun işi də məhz bu hakimin icraatındadır.

□ E.HÜSEYNOV,
“Yeni Müsavat”

Rusiya ilə Ukrayna arasında gərginlik yenidən alovlandı. Rus gəmiləri Kerç körfəzindən çıxan Ukrayna Hərbi-Dəniz Qüvvələrinə aid gəmi qrupuna atəş açdı. Bu barədə Ukrayna Silahlı Qüvvələri məlumat yayıb.

Rəsmi açıqlamada bildirilib ki, Rusiyanın xüsusi təyinatlı qüvvələri Kerç boğazında Ukrayna gəmilərini ələ keçirib. Rusiya tərəfindən vurulan iki gəmi idarəetməni itirib. Rusiya tərəfi isə açıqlama verərək gəmilərin limanlarına geri döndüyünü bildirib. Məlumatə görə, atəş nəticəsində “Berdyansk” kiçik zirehli artilleriya kateri zədələnib. Kater hərəkətdən qalıb, yaralı var.

Qeyd edək ki, bundan öncə Rusiya məlumat yayaraq, Ukrayna Hərbi Dəniz Qüvvələrinə məxsus 3 gəminin Rusiya sərhədlərini pozaraq, Kerç boğazı istiqamətində irəlilədiyini bildirmişdi. İki ölkə arasında gərginliyin yenidən baş qaldırması ilə bağlı ekspertlər həyəcan təbili çalır. Bu gərginliyin real müharibəyə çevrilmə ehtimalı da dilə gətirilir. Gedən müzakirələrin əsasında Rusiyanın 2014-cü ildə Krim işğal etməsi durur. Krimin bundan sonrakı taleyinin necə olacağı ilə bağlı fərqli fikirlər səslənməkdədir. Proseslərin gedişində rəsmi Moskvanın 2008-ci ildə Gürcüstanda separatçı Abxaziyə və Cənubi Osetiyanı müstəqil dövlət kimi tanıdığı kimi, indi də Ukraynada qondarma “Donetsk və Luqansk xalq respublikaları”nın müstəqilliklərini tanıya biləcəyindən söz açılır.

Bu hadisə ilə bağlı “Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu maraqlı bir şərhə çıxış edib. Politoloq öz facebook profilində paylaşdığı statusda yazıb: “Aydındır ki, Ukrayna özünü alçaltdaraq gəmilərinin Qara dənizdən Azov dənizinə keçidinə görə Rusiyadan icazə almayacaq. Bu halda Ukrayna Krimin ilhaqına razılıq verəcək. Rusiya isə Ukrayna gəmilərinin Krim və Azov sahilində sərbəst fəaliyyətlərinə imkan versə, reaksia bildirməyə, zəif görünəcək, Krimin ona aid olmadığı kimi görsənmiş olacaq. Yeni hər bir tərəf zəif görünmək istəmir. Son insidentdən sonra Azov dənizinin yeni statusunu müyyənləşdirmək çətin olacaq. Digər tərəfdən, son insident Donbasda gərginliyin artmasına səbəb olacaq. Hətəta gərginlik o həddə çatdırsa, Rusiya “Donetsk və Luqansk Xalq Respublikalarının müstəqilliklərini” tanıya bilər. Rusiya bunu 2008-ci ildə Gürcüstanda təcürübədən keçirib, Gürcüstanla savaştan sonra Abxaziya və Cənubi Osetiyanın “müstəqilliklərini” tanıdı”.

Politoloq Əhəd Məmmədli hesab edir ki, iki ölkə arasında son baş verənlərin səbəbi Ukraynada son inqilab, ardınca Krimin ilhaqı və Donbasın yarısının işğalıdır: “Kreml Ukraynanın itirilməsi ilə bənar. Ukrayna həmişə Rusiyanın “arxa

bağçası” olub. Rus dövləti Kiyev Rusiyasından başlayır. Rus şovinist təfəkküründə böyük Rusiyanı Ukraynasız təsəvvür etmək mümkünsüzdür. Doğrudur, Putinin reytingi düşüb. Ola bilsin ki, bu hadisənin də Putinin reytinginin düşməsi ilə əlaqəsi var. Amma düşün-

rın etinasız yanaşması ucbatından əvvəlki gücünü itirməyə başladı. Rusiya hələ 1990-cı illərin lap əvvəlində Krimə qaytarmaq istəyirdi, amma o vaxt Ukrayna ordusu çox güclü idi və Moskva Kiyevlə açıq toqquşmaya girməyə risk etmədi. İndi isə yenidən qurulan Uk-

gizli ingilis-türk sazişinin olduğu da bildirilir. Ukrayna tərəfi bildirib ki əvvəlcədən ruslara xəbərdarlıq ediblər. Ruslar isə gərginlikdə ukraynalıları günahlandırır. Bilirsiniz, bu cür münaqişələrdə adətən tərəflər bir-birini ittiham edir. Burada da təəccüblü heç nə

Rusiya-Ukrayna gərginliyi pik həddə - bölgəni nə gözləyir?

“Ukrayna bu addımı Rusiyaya qarşı bilərəkdən atıbsa...” - Əhəd Məmmədli

mürəm ki, qeyd etdiyimiz olay Putinin reytinginin qalmasına ciddi vasitə olacaq. Onun reytinginin yüksəlişi üçün Rusiya gerek bunu bəhanə edib Odessa və ya Mariupolu işğal etsin. Məqsəd Ukrayna cəbhəsində irəli gedib danışıqlarda bunu alver predimetinə çəkməkdir. Yeni Putin Tramp ilə görüş öncəsi Azovda bu həmləsi ilə ola bilsin ki, əllərindəki siyasi kartları daha güclü etmək istəyir. Göründüyü kimi, Rusiya Ukraynada provokasiyalarını davam etdirəcək. Moskva bu cür addımları ilə Krim reallığını Qərbə qəbul etdirmək istəyir. Moskvanın gözlərdində isə Krim artıq Rusiyanındır. Ukrayna cəbhəsində də irəliləyərək Moskva Krimin ilhaqı reallığını Qərbə qəbul etdirmək istəyir. Belə deyək ki, Rusiya Donbası və Krimə almaq və sanksiyalardan Qərbi imtina etdirmək istəyir. SSRİ dağıldıqdan sonra Ukrayna ordusu gücünə görə Rusiya ordusu ilə demək olar bərabər idi. Rusiya və ABŞ-ın təkidi ilə Ukrayna atom bombasından imtina etdi. Bu Kiyevin ən böyük səhvi idi. SSRİ ordusunda zabit, gizir, çavuş heyətində kifayət qədər ukraynalı var idi. Ukraynalıların nüfuzu SSRİ ordusunda böyük idi. Müstəqillik bərpə ediləndən sonra Ukrayna ordusu Kiyevdə oturan iqtidarla-

rayna ordusu Rusiya qarşısında təəssüf ki, geri çəkilməkdədir. Ona görə də indiki halda Ukrayna Azov dənizində baş verən rus provokasiyasına düşməməyə, layiqli cavab versin. Rusiya ən azından indiki kimi güclü olduğu sürcədə Krim de-fakto olaraq Moskvanın nəzarətində olacaq. Təəssüf ki, bu yarımada Qüdsün, Krim türkləri də Fələstin ərəblərinin taleyini yaşamaqdadır. Son 250 ildə əldən ələ keçən Krim yenə də müharibə zolağındadır. Rusiya tərəfindən Krimin ilhaq prosesi çoxdan başa çatıb. İndi dünya tərəfindən Krimin Rusiyanın olması tanınması qalıb. Belə deyək ki, Moskva dünyanı fakt qarşısında qoymaq istəyir. Lakin düşünməyə ki, yaxın vaxtlarda dünya Krimə Rusiya kimi tanısın. Əksinə, Rusiyaya qarşı yeni sanksiyaların tətbiqi gözlənilir və bu da Rusiya daxili və xarici gərginliklərə səbəb ola bilər. Krim və bu yarımadanın aborigen xalqı tatar-türklərinin gələcəyi yenə də Türkiyə ilə bağlı olacaq. Fikrimcə, gec-tez Krim İstanbula qayıdacaq”.

Politoloq dünyada dəngələrin yenidən dəyişdiyini dedi: “İstanbulda London yenidən imperiya siyasətinə qayıdır. Britaniyanın Avropa Birliyindən çıxması təsadüf deyildi. Dünya və regionla bağlı

yoxdur. Ukrayna bu addımı Rusiyaya qarşı bilərəkdən edibse, fikrimcə, bundan amerikalıların xəbəri, hətta məsləhəti belə olub. Çünki Ukrayna təbəşinə Rusiyaya qarşı bu şəkildə getməyə risk etməzdi. Qərbin Ukraynanı Rusiya qarşısında necə təkbəşə buraxdığını ukraynalılar yaxşı xatırlayırlar. Rusiyaya qarşı növbəti sanksiyalar dalgəsi gözlənilir. Bu da o deməkdir ki, Vaşinqton Rusiyadaxili vəziyyəti gərginləşdirmək fikrindədir. Bu, Amerikada nə qədər alınacaq və ya alınmayacaq, Ağ Evin Kremle qarşı qəti mövqeyindən asılıdır. Kremlin istəyi başqadır. Hələlik görünən odur ki, Putin Ukrayna məsələsində Qərblə konfrontasiyaya getmək fikrindədir. Və bununla da Putin heç bir sanksiyalardan qorxmadığını göstərir. Moskva ola bilsin ki, qondarma Donetsk və Luqansk respublikalarını birləşdirib, qondarma Malorossiya dövləti qursun və onu tanıсын. Ruslar əzəldən Ukraynanı Malorossiya, yəni kiçik Rusiya, özlərini isə Velikorossiya, yəni böyük Rusiya adlandırırlar. Rəsmi Ankara Krim və Donbas məsələsində Kiyevin yanında olduğunu bildirib. Bundan sonra da belə olduğuna şübhəm yoxdur”.

□ Cavansir ABBASLI,
“Yeni Müsavat”

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə "Yeni Müsavat" qəzetinə müsahibə verib. Hörmətli Şeyximiz həmin müsahibədə son günlərin gündəm mövzularına dair bütün suallarımızı cavablandırıb. Hətta Şeyx həzrətləri hələ heç yerdə demədiyi bəzi məsələləri də müxbirimizə açıqlayıb. Həmin müsahibənin ikinci, sonuncu hissəsini təqdim edirik.

(Əvvəlki öten sayımızda)

- *Beşmərtəbə bina da göstərdirdi ki, sizə məxsusdur.*

- Hə. Olmayan çox şeylər yazılır. Lakin bunların heç biri həqiqətə uyğun deyil.

- *Amma bir şey də var ki, siz dövlət məmuru deyilsiniz. Sizin əmlakınız qanunla olublar... Yeri gəldi deyə soruşum. Nəvələriniz İstanbuldadır, ya Bakıda?*

- (Gülür.) O da yalan məlumat idi. (Bir neçə il əvvəl mətbuatda Şeyxin oğlunun ailəsi ilə birlikdə İstanbulla köçməsi ilə bağlı xəbərləri qəsd edir - K.R.) O zaman gəlinim xəstə idi, İstanbulla müalicə üçün gətdilər. Təbii ki, uşaqları da özləri ilə apardılar. Mən deyirəm ki, oğul mənimdir, heç yerə getməyib, Bakıda yaşayır. Amma bunu da bir hadisəyə çevirdilər, mənə qarşı kampaniyaya çevirdilər. Halbuki əsası yox idi, amma yazırdılar. - *Açıq, siz tirajlı şəxssiniz. Sizinlə bağlı xəbərlər çox oxunur. Haqqınızda yazılan istənilən xəbər ən çox oxunanlar siyahısına daxil olur. Bəlkə də bununla əlaqədardır.*

- Olsun, yazılanlara bir söz demirəm, amma bir az insaflla yazsalar, bari. Bir şeyi deyim. Moskvada erməni katalikosu Qareginlə görüşdə o, mənə etiraf elədi ki, bizim mətbuatda sənin barəndə məni yazılar yazılır. O, ermənidir, aydındır ki, məni qarayırırlar. Bəs burada yazanın məqsədi nədir? O, niyə məni gözədən salmaq, qaralamaq istəyir?

Mənim 70 yaşım var, göydə Allahdan, yerdə qanundan başqa çəkinəcəyim bir şey yoxdur. Amma bir dini lider barədə yalan yazmaq, olmayanları yaymaq etikadan kənar, milli məniyyəti zərərli deyil.

- *Azərbaycan müstəqil olduqdan sonra dövlət bir mənada dini fəaliyyətləri QMİ-nin öhdəsinə buraxıb. Ancaq sonradan tədricən dövlət də dini sahədə müəyyən işləri görməyə başlayıb. Bu həm də dünyada baş verən proseslərlə bağlı olubsa da, nəticə etibarilə son illərdə dini fəaliyyətləri QMİ ilə yanaşı dövlət qurumları da aparır. Bu səbəbdən də belə bir qənaət formalaşdı ki, QMİ-nin səlahiyyətləri azalıb. Sizcə, belədirmi?*

- QMİ-nin səlahiyyəti deyilən məqam məscidlərdir, ibadətlərin həyata keçirilməsi, namaz qılmaq, moizə deməkdir. Bunlar bizim qurumumuz - dini mərkəzin səlahiyyətinə olan məsələlərdir. Əvvəldən də bu belə idi, indi də belədir. Qaldı ki, başqa işlər, onlarla bağlı situasiya əvvəllə müqayisədə dəyişib. Hazırda 800-dən çox aktiv, işlək məscid var. Onların fəaliyyətini təmin etmək - böyük ehtiyacları var - onları qarşımaq QMİ üçün çətindir. İdarə olaraq çatdırı bilmirəm. Dövlətsiz bu işləri görmək mənim üçün çox çətin, biz hazırda bu konfransları da Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə birgə keçiririk. Dövlətin bu sahədə işlər görməsi mənə yararlıdır.

"Göydə Allahdan, yerdə qanundan başqa çəkinəcəyim bir şey yoxdur"

Şeyxülislamdan ölkə gündəmini dəyişəcək açıqlamalar

"Prezident Ayaz Mütəllibovun əvəzindən sənədə qol çəkdim, Azərbaycanı İƏT-ə üzv qəbul elədim"

dımdır. Mənim səlahiyyətim, dediyim kimi, məscidin içi, ibadət, moizədir. Bundan qalan məsələlər ümumi işlərdir, biz bir yerdə işləyirik, onlar da bizə yardım edirlər. Yəni heç bir ayrı-seçkilik yoxdur. Açıq deyim ki, bizim bu gün bir yerdə fəaliyyət göstərməyimiz ümumi işimizin xeyrinədir, həm dövlətçiliyimizin, həm də dinin.

- *Yeri gəlmişkən, hökumət, yeni DQİDK bu il mollalara məşin verdi. Artıq maaşları da dövlət verir. Hazırkı sistemi, yeni dövlət-din münasibətləri sistemini mükəmməl hesab edirsiniz?*

- Xahiş edirəm ki, o sözü düzəldəsiniz, "dövlət maaş verir" ifadəsi yanlışdır. Bu, prezidentin səlahiyyətlərindədir. Prezident həzrətləri ianə verir. Bu, maaş deyil. Dövlət din xadiminə maaş vermir, yardım edir. Bizdə din dövlətdən ayrılır.

O yardımı ayıran Məhəvi Deyərlər Fondunun Himayəçilik Şurasının sədri mənim müavinim Müfti Salman Musayevdir. Onun namizədliyini mən irəli sürmüşəm. Bu qurumun vəzifəsi prezidentin ayırdığı yardımı din xadimlərinə çatdırmaqdır.

Məşin məsələsi də eynidir. Prezident tapşırıb, bəzi məscid icmalına işlərini yüngülləşdirmək üçün məşinlər verilsin. Müvafiq qurum da bunu edib. Biz buna qarşı bilmərik, bu, qanunla deyil, prezidentin öz təşəbbüsü ilə ehtiyat fondundan ayırdığı yardımdır. Vaxtilə mərhum prezident Heydər Əliyev "Təzəp" məscidinə gələndə cibindən pul çıxarıb məscidin kassasına atdı. O da bir yardım idi, bizə maaş verilmək sayılırdı.

- *QMİ-nin Qazılar və Elmi Dini Şurası ilə ərzində Ramazan, Məhərrəm aylarının daxil olması ilə bağlı fətva verir, bir sıra dini və ictimai hadisələrə münasibət bildirir. Ancaq məlumdur ki, sifətini fətvaları hər kəs öz məzhəbinə və inanma görə alıb edir. Gələcəkdə yerli bir dini mərkəzin, tam olmasa da, müəyyən qədər şəri məsələlərlə bağlı fətva mərkəzinin yaranması mümkündürmü? Bu barədə nə düşüncəniz var?*

- Nə demək istədiyinizi başa düşdüm. Bu bir qədər gələcəyin

işidir. Elə məsələlər var ki, onlar hər bir dövlətin, ölkənin özünə xasdır. Məsələn, orucluğu başlama, yəni ayın görünməsi. Bununla bağlı bizim Milli Elmlər Akademiyasının Şamaxı Rəsədxanası ilə müqaviləmiz var. Onlar bizə yeni ayın görünməsi, ayın başa çatması ilə bağlı elmi nəticələrə əsasən məlumat verirlər. Ayın nə sünnisi var, nə də şiiəsi. Ola bilər ki, bu, Türkiyə ilə düz gəlməsin, ya da İrənlə eyni günə təsadüf etməsin. Bəzi adamlar çox zaman İrənlə eyni günə düşməsi və Türkiyə ilə ayrı günlərə düşməsinə görə şübhə ilə yanaşırlar. Türkiyə ilə bizim coğrafi en dairəsi fərqi iki saatdır. Bizim ölkəmizin coğrafi en dairəsi İrənlə uyğun gəldiyi üçün bəzən İrənlə bayramlarımız eyni günə təsadüf edir. Ancaq bu o demək deyil ki, biz İrəni təqvimilə edirik. Biz öz rəsədxanamızın verdiyi məlumata əsasən fətva veririk. Əlimizdə sənəd olur, kağız gəlir ki, bu gün ay görünəcək, o zaman həmin günü bayram elan edirik. Bu əsas fətvadır, orucda, Qurban bayramında buna xüsusi ehtiyac yaranır. Başqa mövzularla bağlı isə bizim Fətva şöbəmiz var, orada böyük alimlərimiz oturur. 15 nəfərə yaxın mütəxəssis var, onlar moizələrin mətnini hazırlayırlar, böyük məsələlər olanda onlar son instansiya kimi Qazılar Şurasının iclasına çıxıb orada müzakirə edirik. Şəri mövzularla bağlı suallar Fətva şöbəsinə gəlir və orada oturan, hər məzhəbin şəriətini bilən mütəxəssislər müvafiq suallara cavab verirlər.

- *Uzun illər, hətta sovet dövründə müsəlman ölkələri ilə dini-siyasi əlaqələrdə aktiv yer tutmusunuz. Bu gün müsəlman dünyasında, xüsusən də Yaxın Şərqdə iclasın müharibələrin əsas səbəbini nədə görürsünüz? Din-məzhəb məsələləri bu münasibətlərdə nə qədər rol oynayır?*

- Bu suala qismən əvvəldə toxundum. İslam dini salam, yəni əmin-amanlıq, sülh, qardaşlıq, yardımlaşma dinidir. Ancaq bu gün İslamdan istifadə edən bəzi qurumlar, siyasi xadimlər onu öz maraqları üçün istifadə edir. Bütün dinlər belədir. Həzrət İsa, həzrət Musa, həzrət İbrahim, həzrət Adəm və həzrət Mə-

Təşkilatının toplantılarında bir neçə dəfə özüm iştirak etmişəm və şahid olmuşam ki, Azərbaycan orada mühüm rol oynayır. Fələstin münaqişəsinin sülh yolu ilə həll olunması, Qüds probleminin həlli ilə bağlı prezidentimizin dəfələri bəyanatı olub. Ötən il İstanbulda Qüds məsələsinə həsr olunmuş İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Baş Assambleyasında Azərbaycan prezidentinin çıxışı, Türkiyənin yanında olması çox mühüm hadisə idi. Bizim Fələstinlə çox yüksək səviyyədə əlaqələrimiz var. Eyni zamanda Azərbaycan müasir dövlətdir, bütün dünya ilə əlaqələr qurmaq

Amma həqiqətən çox maraqlı xatirələrim var. Mən iki dövlət, iki dünya görə bir adamam. Kommunist rejimində yaşayıb işləmiş, bu gün də müstəqil Azərbaycan vətəndaşı kimi çoxlu xatirələrim var. Çox şeylər dəyişib.

O zaman bizi xaricə getməmişdən əvvəl Moskvağa çağırılıb söhbət edərdilər. Həccə gedəcək adamları çağırılıb onlarla söhbət edərdilər. Deyirdilər ki, sən sovet pasportun var, sən bununla qürur duymalısan. Bir sovet vətəndaşı 100 başqa insana bərabərdir və sair. Amma sonra sovet rejimi dağıldı və hər şeyin fərqli olduğu məlum oldu. Ma-

raqlıdır ki, o zaman soveti tərifiyənlər, indi onların bəzisinin səsi bu tərəfdə də gəlir. Ən qorxulusu da odur ki, bəzən özlərini din-dar kimi göstərirlər və bəzi işləri də qarab edirlər.

- *Çox kritik dövrlər də daxil olmaqla 40 ildir Qafqaz müsəlmanlarının liderisiniz. Yaddaşınızda qalan və bu gün də xatırlayanda sizi həyəcanlandıran hansı hadisələr var?*

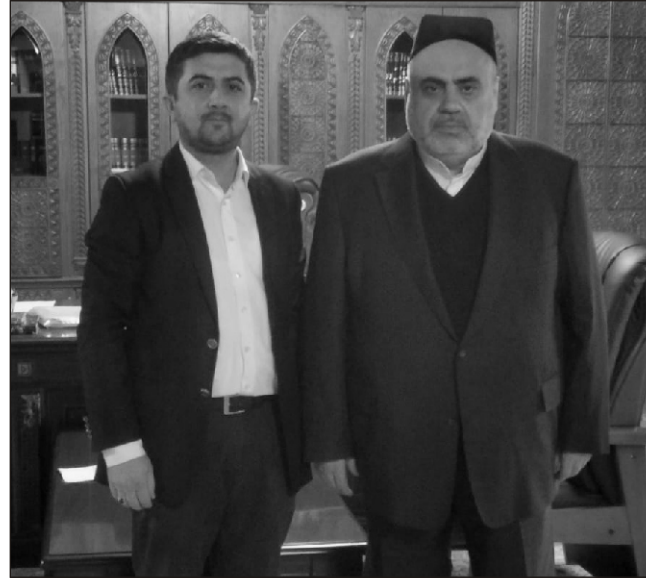
- Ən çox yadımda qalan hadisə hələ sovetlərin dağılmadığı vaxt, səhv etmirəmsə, 1990-cı ildə Seneqalda İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının toplantısında iştirakımna bağlıdır. Hələ SSRİ vardı, Azərbaycanın prezidenti Ayaz Mütəllibov idi. Həmin Seneqaldakı toplantıda mən İrənlə, Pakistan baş naziri Navaz Şəriflə danışıqlar apardım, Səudiyyə Ərəbistanı və daha bir çox dövlətlərin rəhbərləri ilə danışıqlar apardım. Və nəticədə Azərbaycanı İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv elədik. Hansı ki, hələ kommunist dövləti qalırdı.

Həmin vaxt mənimlə bir nəfər də vardı, dövlət rəsmilərindən idi. Adını demək istəmirəm. Çox çəhd etsəm də, həmin adam qalmadı, geri qayıtdı. Orada Azərbaycanı SSRİ-nin tərkibində ola-ola İƏT-ə üzv etdik. Yeqənə bir dəfə qanunu onda pozmuşam. Prezident Ayaz Mütəllibovun əvəzindən üzvlük sənədinə qol çəkdim. Azərbaycanı təşkilata üzv qəbul elədik, müsəlman dövlətlərinin rəhbərləri yaxınlaşaraq hamısı bir-bir məni təbrik etdi. O zaman ilk dəfə Azərbaycanın müstəqilliyini hiss etdim. Azərbaycan əlifba sırasına görə başa keçirildi və bayrağımız birinci sətərə qoyuldu. O gün çox qürur duyduq ölkəm, xalqım adına. İndiki kimi yadımdadır, həmin məmur mənə dedi ki, "evin yıxılsın, öz evini də yıxdın, mənim evimi də".

Ən dəhşətli günüm isə 20 yanvar günüdür. O günün unutmamaq olmaz. 20 Yanvarda Azərbaycan xalqını məhv etmək istəyirdilər. Məni də provokasiyaya çəkilir irəli vermək və İslam fundamentalizmi adı ilə xalqa divan tutmaq istəyirdilər. Bu, çox ağır təqvim idi.

20 Yanvardan qısa müddət sonra Moskvada Ali Sovetin iclasında iştirak edirdik. Fasilə vaxtı yeməkdə idik, Qorbaçov gəldi. Bizim nümayəndə heyətində olan qadınlar ona 20 Yanvarı xatırladılar. Daha sonra mənə tərəf çevrildi, "bəs sən" deyib, mənə əl uzatdı. Ona əl vermədim, dedim ki, sizin əliniz mənim xalqın qanına batıb. Bu hadisəni heç zaman unutmuram, mənə qürur hissi yaradır.

☐ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Bütün Qafqazın Şeyxi "Yeni Müsavat"ın müxbirinə hələ heç yerdə demədiyi məsələlərdən danışdı, İslam dünyasındakı gündəmi dəyərləndirdi, xatirələrini bölüşdü

həmməd (s.ə.s) sülhə, qardaşlığa, yardımlaşmaya çağırır. İndi isə dini həddən artıq siyasiləşdirirlər. Nəticədə bu vəziyyət yaranır. Siyasət dedikdə mən ümumi olaraq siyasi fikrin öləyhinə deyiləm. Şəxsi mənafeyə xidmət edən siyasət təhlükəlidir. Ancaq insanları doğru yola yönəldən siyasət müqəddəs işdir.

- *Azərbaycanın son illərdə ərəb dünyası ilə əlaqələri inkişaf edib, siyasi-iqtisadi əlaqələr irəliləyib, turist səfərləri artıb. Azərbaycan İsrailə münasibətləri olsa da, Fələstin məsələsinə açıq dəstək verir, yardım edir. Ərəb liderlərinin Azərbaycana münasibəti necədir? Müsəlman aləminin bir hissəsi hesab olunurmu?*

- Azərbaycan bu gün bütün dünya və eləcə də müsəlman aləmi ilə yaxın əlaqələr qurur. Təkcə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi dünyanın 100-dən çox ölkəsi ilə əlaqələrə malikdir. Bəzən bir dövlətdə bir neçə əlahiddə qurumla, müsəlman, xristian təşkilatla əlaqələrimiz var. Azərbaycan dövlətinin özünün də müsəlman ölkələri ilə çox yaxın əlaqələri var. İslam Əməkdaşlıq

istəyir. İsrailə də dövlətimizin əlaqələri var. Biz bu iki dövlətin, yəni Fələstin və İsrail arasında münasibətlərin qurulması, sülhün əldə olunmasını dəstəkləyirik. Münaqişənin iki dövlətli həll prinsipinin tərəfdarıyıq.

- *Gələcək il 70 illik yubileyiniz gəlir. Bunun yarıdan çoxunu, yəni 40 ilə yaxınını Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinə rəhbərlik etmişiniz. Sovet dövründə Şeyx olmaq, dini proseslərlə rəhbərlik etmək, özü də cavan yaşda necə idi? Ötən illərlə bağlı xatirə yazmağı düşünürsünüz?*

- Gələcək il, sağlıq olsun, həm 70 yaşım, həm də Şeyxülislamlıq fəaliyyətimin 40-cı il olacaq. Mən öz yubileyimi ailəmin içində keçirəcəm, ailəmlə bir yerdə olmaq istəyirəm. Amma bununla bağlı hansı qərar qəbul edilərsə, ona uyğun da işimizi planlaşdıracağıq. Bunu gələcək göstərəcək.

Xatirələrə gəlincə, həqiqətən də vaxtım yoxdur. Amma həmişə fikirləşirəm ki, zaman ayırım, xatirələrimi yazım. Amma nə təqaüdə çıxma bilirik, nə də məzunluq. Beləcə qalıb hələ ki. İnşallah, vaxt olar yazmaq.

Yetişməyən dua

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

"Sən Allah, xanım, birçə bunu səndən soruşacağım ki, görəsən, o kişi kasıbların da ölüsünü dirildir, ya birçə dövlətli adamlarınkini? Vallah, xanım, bu gün o qədər fikir eləmişəm heç bilmirəm nə qayırıram".

(Mirzə Cəlil, məlum əsərindən)

Dünyada elə bir xalq, millət tapılmaz ki, onun şeyxi olmasın. Hətta qurdalasan Sakit okeanda təyyarəyə dua edən qəbilələrin də öz şeyxləri vardır. Sadəcə, çox millətlər şeyxlərini öpüb-qucaqlayıb ovularında, yağ içində böyrək kimi saxlayırlar, bizim millətin isə cəmi bir şeyxi var, onun qədrini bilmirik. Dünən mən uca şeyximizin intervüsünü oxuyanda acı hisslər keçirdim. Başımı kompüterə çırpıdım. Saçlarımı yoldum, burnumu qanatdım, üzümü çırdım. Günah olmasa intihar edərdim. Bu nə gündür biz yaşayırıq? Şeyxə qarşı elədiyimiz pisləklərin əvəzində göydən ölkəmizə asteroid düşsə azdır.

Şeyximiz, yeri gəlmişkən, şikayət edən, ağlaşma quran adamlardan da deyil. Onda Əyyub peyğəmbər səbri, dəyanəti vardır. İllərdir millət, onun bambılı jurnalist-murnalistləri uca şeyximiz haqda nələr uydurmadılar... Çexiyada mülkü var, Praqada biznes qurub, Bakıda kartof işinə baxır, filan yerdə villası, beşməkan yerdə obyekt... Ancaq şeyx bunlara dözmüşdür. Elə son intervüsündə də müxbir soruşmasa heç dərdini açıb demir. Yalnız müxbir sual verəndən sonra (yaqın pis-pis suallara görə bu müxbirin qələmi yaxın vaxtlarda quruyacaqdır) deyir ki, haqqında yazılanlar yalandır. Praqada biznesi, mülkü yox imiş. Bəs orada şeyxin adına çıxan ev nə imiş? Hə, bax, bunu biz gərək diqqətlə yadda saxlayaq. Çünki həmin məsələyə görə başımıza daş yüz faiz düşəcəkdir.

Şeyx həzrətləri ərz edir ki, əslində onun Çexiyaya müalicə məqsədilə gedib-gəlməyi varmı, orada hər il müəyyən müddət qalmalı olubmuş. Namaz qılmaq, dua etmək-filan kimi dini işləri isə Çexiyada hər yerdə etmək olmaz, ora kafər məmləkətidir, mundar yerdir. Aqlın Azərbaycan, Ərəbistan, İran kimi pak, saf yerlərə getməsin. Çexiyada bəlkə də küçəni pivə ilə yuyurlar. Uzun sözün qıssası, dostlar şeyxə məsləhət görüb ki, Çexiyada 20-nin 24-ə, ya da 20-24 kvadratmetr - dəqiq yadımda qalmayıb - bir otaq alsın, orada namaz qılsın, dəstəməz alsın, oruc tutsun, nə bilim, neyləsin - dini savadım kasaddır, bir şeyx daha nələr edə bilər, yaxud etməlidir, bunu bilmirəm. Şeyx də otağı alıbmiş. Lakin biz burada düşüncəsinə səs-üyük qopardandan sonra şeyx otağı verib, çıxıb gəlibdir, deyir ta mənə lazım olmadı.

Ey vah. Bəs indi şeyx Çexiyaya gedəndə harada dəstəməz alacaq? Yoxdur belə yer. Bizim üzümüzə qalmadı. Deməli, şeyx namaz qılıb dualarında bizi də qoruya bilməyəcəkdir. Elə bil Narmobaylın stansiyasını sökürsən, sonra deyirsən nəse telefonum tutmur, balam... Tutmaz da. Rabitə üçün qüllə lazımdır, dua etmək üçün də təmiz otaq. Artıq şeyx qoruma qalxanını məmləkətin üstündən çəkibdir, ehtiyatlı olmalıyıq.

Yenə deyirəm, özü də bizim şeyx qızıl, platin, hətta dəyərdir briyant kimi adamdır. Biz isə ona layiq deyilik. Baxın, başqa millətlər şeyxlərini necə sevir... Xristianlar kilisə haqda min dənə uşaqbazlıq-zad söhbətləri çıxsın da yenə papa papamobilə minib Vatikandan küçəyə çıxanda az qalırılar təkerləri yalasınlar. Ərəblərdə yüzlərlə şeyx var, hərəsinin qızıdan otaqları, dəvə sürüləri, arvad sürüləri, bahalı maşınlar, adam mişarlamak dəstələri, nə bilim, şokolad vannaları... Gör heç bir nəfər həmin şeyxləri dilə-dişə salır? Biz isə cəmi bir şeyxin qədrini bilmədik. Çexiyada otağı varmı... Ölün elə. Ölək elə. Allah göydən üzümüze tüpürsə azdır.

İndi yadıma düşdü, 1994-cü ildə hansisa qəzet yazmışdı ki, Azərbaycanda prezident seçilən şəxslər 3 şeyə and içirlər: Konstitusiyaya, Qurana, bir də şeyxlə Polad Bülbüloğluna dəyməyəcəklərinə. O vaxtdan çox sular axıb, Polad müəllim daha mədəniyyət naziri deyil. Konstitusiyamız min dəfə dəyişib, indi heç bilinmir ilkin variantdan orada nəse qalıbdır. Hətta Quranı da, əstəğfurrullah, amerikalı kafirler vaxtaşırı yandırırırlar. Yeganə şeyx cənablardır ki, bu keşməkeşli illərdə toxunulmaz qalıbdır, müsəlman idarəmizin "Titanik" gəmisini aysberqlər arasından məharətlə sürübdür. Biz bundan dərs çıxarmaq yerinə, ağızımıza gələni yazırıq.

Məncə, hələ gec deyil, pul yıqaq, nəzir verək, şeyx üçün Praqada təzə dəstəməz otağı ala. Kim bilir, bəlkə onun duasıyla asteroid Kürdəmirə dəyməyə 50 metr qalmış havada əridi, suya döndü, axıb getdi.

Rusiya və Ukrayna arasında SSRİ dağıldandan sonra ilk dəfə birbaşa hərbi insident baş verib. Rusiyaya məxsus hərbi gəmilər Azov dənizində Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin üç gəmisinə hücum edərək onları ələ keçirib. Moskva bu güc nümayişi ilə şübhə yox ki, postsovet məkanında hərbi cəhətcə daha da möhkəmlənmək istəyini açıq şəkildə büruzə verib.

Artıq sirr deyil ki, Rusiya hələ də SSRİ-nin çöküşü ilə barışmayıb. Bunun ən parlaq təzahürü Moskvanın öz sərhədləri boyu, "Yaxın xaric" saydığı postsovet ölkələrdə yaratdığı etnik-ərazi konfliktlərini hələ də çözmək istəməməsi, əksinə, lazım gələndə yenilərinə (Kırım, Donbas) yaratmasıdır. Beləcə, Rusiya de-fakto Ukraynada, Gürcüstanda (Abxaziya və Cənubi Osetiya), Ermənistanda (Gümrü və Erebuni hərbi bazaları), Moldovada (Denstryanı bölgə) və Azərbaycanda (Dağlıq Qarabağ) özünün hərbi mövcudluğunu saxlayır.

Sadalanən ölkələrdən yalnız işğalçı Ermənistanda Rusiya legitim (qanuni) hərbi kontingentə malikdir. Kreml isə çox istərdi ki, postsovet ölkələrinin hamısında öz hərbi-siyasi varlığını legitimləşdirsin. Demək, mövcud qanuni hərbi bazaların Moskva üçün önemi artır - xüsusən də ABŞ-ın regionda fəallaşmaq söylərinin açıq-aşkar gücləndiyi vaxtda. Söhbət ilk növbədə ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Con Boltonun ötən ay üç Cənubi Qafqaz ölkəsinə intriqalı səfərindən gedir.

Məlumdur ki, Moskva bu səfərdən ciddi narahat olub. Ələlxüsus, Boltonun Ermənistan və Azərbaycana ABŞ silahı təklif etməsi, ardınca baş nazir əvəzi Nikol Paşinyanın "bunu mümkün sayması", bir neçə gün öncə xarici işlər naziri səlahiyyətlərinin müvəqqəti icraçısı Zoqrab Mnatsakanyan da erməni qəzetinə açıqlamasında belə imkanı istisna etməməsi Kremldə nəzərə alınmaya bilməz. "Ermənistan suveren dövlətdir və qərarları öz maraqlarına əsaslanaraq qəbul edir. Biz Ermənistanın təhlükəsizliyini möhkəmləndirəcək hər şeyi edəcəyik", - deyərək Zoqrab Mnatsakanyan bildirir.

Ancaq xarici sərhədlərini belə, rus hərbiçilərin qoruduğu Ermənistanın nə dərəcədə müstəqil olduğu ortadadır. Bununla belə, faktıdır ki, Qərbin dəstəyi ilə reallaşan 8 may "məxməri inqilabı"ndan sonra işğalçı ölkədə güclü anti-Rusiya isteriyası baş qaldırıb. Az öncə Paşinyanın qərarından olan terrorçular isə ümumiyyətlə, Rusiyanı Ermənistandan qovmaq ar-

nistanda seçkilər yaxınlaşdıqca konkret olaraq, Paşinyan və komandasının "qazını" almaq üçün Kremlin baş-

yindən uzun geri qayıdacağı ehtimalı böyükdür. Yəni daha bir incə ismarış İrəvana yəqin ki, Rusiyanın "ikinci

Kremldən regiona incə mesajlar - İrəvana qarşı "Yol xəritəsi"

Rusiya seçki öncəsi işğalçı ölkəyə qarşı əks-hərəket taktikasını cilalayır; Ukraynadakı güc nümayişi həm də Ermənistana xəbərdarlıqdır; düşmən ölkə "şok-terapiya" ərəfəsində

zusunda olduqlarını gizlətmirlər. Onlar həmçinin Ermənistanın KTMT və Avrasiya Birliyindən çıxması, Rusiyanın hərbi bazalarının Ermənistandan çıxarılması istiqamətində açıq fəaliyyət göstərirlər.

Yeri gəlmişkən, siyasi müşahidəçilərə görə, "Sasna Tsrer" Ermənistanda növbədənə parlament seçkilərində tələb olunan baryeri aşmaq şansına malikdir. Bu baş verərsə, o zaman təzə parlamentdə əsas qüvvə qərbyönlü Paşinyan başda olmaqla, millətçi-terrorçu və qatı anti-Rusiya qüvvələrindən ibarət olacaq. Rusiya üçün ən pis sonluq olardı...

Heç şübhə yox ki, Ermənistandakı seçkilərin istənilən nəticəsi üçün Rusiyanın öz əks-hərəket planı, kontur-senarisi var. Buna "Yol xəritəsi" də demək mümkündür. Onların hamısının qayəsində yəqin ki, Ermənistanı iqtisadi cəhətcə "şok terapiya"ya məruz qoymaq durur. Təbii ki, İrəvana Qarabağ nıççağı ilə təzyiqlər də istisna olunmur.

Belə görünür ki, seçkilərə sayılı günlər qalmış Moskva öz nıççaqlarını təcridən işə salmağa başlayıb. Cənubi Qafqaza ən yaxın regionda - Ukraynada Rusiyanın "əzələ nümayişi" bunun təzahürüdür. Bu güc nümayişi isə ən çox İrəvana ünvanlanıb, İrəvana xəbərdarlıqdır. Ermə-

qa sərt addımlarının da şahidi ola bilər.

Söz düşmüşkən, onlardan biri Ermənistana satılan Rusiya qazının gələn ildən bahalaşması ola bilər. Bəllidir ki, yeni müqavilənin imzalanması ərəfəsində Paşinyan hökuməti "Qazprom-Ermənistan" tərəmə şirkətini korrupsiyada böyük məbləğdə vergilərdən yayınmaqda ittiham edib. Şirkət ittihamı rədd edib. Bəzi təhlilçilərə görə, bu, həm də qiymətin qalxmasını əngəlləmək üçün Moskvanı şantaj etmək cəhdidir. Lakin bu cəhd əks-effekt də verə bilər, Çünki Moskva xüsusən də Ermənistan kimi vassal ölkənin onunla bu cür davranışını çətin ki, həzm eləsin.

İstisna deyil ki, Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimin başçısı, "Kremlin tulası" ayaması daşıyan Bako Sakaşyanın bu günlərdə Moskvada peyda olması da Ermənistanın inqilabçı rəhbərliyinə, Dağlıq Qarabağda "rejimi dəyişmək istəyə" Paşinyan və "Sasna Tsrer"ə başqa bir mesajdır - hərçənd analitiklər fərqli rəylər də söyləyir.

Bundan əlavə, KTMT-nin 6 dekabr Sankt-Peterburq toplantısında Rusiyanın yeni baş katib məsələsində İrəvana növbəti sürprizi gözlənilir. Seçkiyə 3 gün qalmış Paşinyanın Peterburqdan əli ətə-

paytaxtı"ndan veriləcək.

Bu arada "Ermənistan taxıl blokadasına da salına bilər". Politoloq Əhəd Məmmədli axar-az-a belə deyib. Onun sözlərinə görə, bununla Kreml Paşinyan iqtidarına "incə" mesaj vermiş olar. Politoloq hesab edir ki, Ermənistanda seçkiyə az qalmış Kreml belə bir addımla İrəvana təzyiq göstərə bilər. "Bu təzyiq Paşinyana xəbərdarlıq, onu seçkilərdə məğlub etdirmək üçün Moskva tərəfindən əməliyyatın başlanılmasına start verilməsi kimi də dəyərləndirilə bilər", - deyərək qeyd edib və əlavə edib ki, rusların Ermənistanda güclü olan "5-ci kolon"un əli ilə işğalçı ölkədə provakasiyalara, sabotajlara əl atmaq imkanları da istisna edilməməlidir.

Yada sala q ki, Cənubi Qafqaz Dəmiryolları QSC 2018-ci ilin 1 dekabrından etibarən müvəqqəti olaraq Qafqaz-Poti-Qafqaz istiqamətində bərə ilə daşımaları dayandıracaq. Eyni zamanda gələn yanvarından etibarən Gürcüstandan Ermənistanə yerüstü vasitələrlə taxıl daşınması qadağan olunacaq...

Bir şey aydındır ki, Rusiya seçki öncəsi işğalçı ölkəyə qarşı əks-hərəket taktikasını ciddi şəkildə cilalamağa başlayıb.

□ Siyasət şöbəsi, "Yeni Müsavat"

Türkiyə prezidenti-nin sözcüsü İbrahim Kalın Dağlıq Qarabağ probleminin həlli üçün Rusiya ilə Türkiyə arasında çox ümidverici müzakirələr getdiyini, lakin hansısa qüvvənin müdaxiləsi nəticəsində prosesin dayandığını açıqlayıb. Türkiyədən verilən bu açıqlamanın kifayət qədər yüksək rəqabətli şəxs tərəfindən verilməsi həqiqətən də ciddi prosesin getdiyinə şübhə yeri qoymur. Prosesin dayanmasına səbəb olan qüvvənin konkret kim və ya hansı dövlət olması isə Kalın açıqlamayıb.

Bəzi siyasi analitiklər hesab edir ki, Türkiyə ilə Rusiya arasında Qarabağla bağlı aparılan prosesin nəticəyə varmadan dayandırılmasında Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovun rolunun olduğu istisna deyil. Bu mövqedə olanlar fikirlərini Lavrovun milliyətçə ermənilərlə qohumluğu, ermənilərə daha yaxın olması ilə əsaslandırırlar. Bu cür düşüncələr bildirirlər ki, Lavrov nə zaman Dağlıq Qarabağla bağlı normal bir prosesin dayanmasını istəyibse, "Kompromis variantlar, münaqişə tərəflərinin özləri öz aralarında tapmalı və razılığa gəlməlidirlər" kimi açıqlamalar verib. Yeni Dağlıq Qarabağ məsələsinin həllinə əngəl yaratmaq istəyəndə çoxsaylı bəhanələr irəli sürülüb. Böyük ehtimalla bu dəfə də Türkiyə ilə aparılan prosesi dayandırmayacaq üçün bu tipli bəhanələr ortaya atılıb.

Bəs əgər belədirsə, Azərbaycan Sergey Lavrovun Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi prosesində mənfi rol oynadığı barədə Rusiya hakimiyyətinə müraciət edə və onun danışıqlar prosesində Rusiya tərəfindən vasitəçi qismində iştirakına etiraz eləyib, digər diplomatla əvəzlənməsini istəyə bilərmiz?

Azərbaycan Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası Siyasi Araşdırmalar İnstitutunun rəhbəri, deputat Elman Nəsirov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında öncə bildirdi ki, qondarma Dağlıq Qarabağ rejiminin rəhbəri Bako

gə salır. Azərbaycan ictimaiyyətinə haqlı olaraq suallar yaranır ki, əgər Bako Saakyanı Minsk Qrupunun həmsədri olan ölkələrdə qəbul edirlərsə, deməli, o ölkələr Qarabağ münaqişəsinin həll edəsi deyil. Azərbaycan ictimaiyyətində bu düşüncə artıq mövcuddur: "Xüsusilə də "Münaqişənin həlli prosesində Rusiya və Türkiyə ciddi iş aparırdı, hansısa qüvvə buna mane oldu" açıqlamasının mötəbər mənbə tərəfindən verilməsi Azərbaycan cəmiyyətində maraq yaradıb. Lakin İbrahim Kalın konkret ad çəkmədi ki, üçüncü qüvvə kimdir. Ona görə də ən müxtəlif versiyalar irəli sürülməyə başlayıb. Versiyalardan biri kimi də həmin qüvvənin-Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovun

Lavrovun erməni millətinə rəğbətini olmasından asılı olmayaraq, o, nəhəng Rusiya dövlətinin xarici siyasətini idarə edir. Bu nöqtəyi-nəzərdən Rusiyanın maraqları onun üçün daha üstündür. Kiminləsə şəxsi münasibətlərdən, kiməsə şəxsi münasibətindən asılı olmayaraq onun tutduğu post, vəzifə tələb edir ki, Rusiyanın dövlət maraqlarını hər şeyin fövqündə tutsun. Belə olan vəziyyətdə indiki realıqda Rusiyanın milli maraqları münaqişənin həlli prosesində pozitiv mövqeni tələb edirsə, eyni zamanda bu mövqeni əldə etmək üçün Ermənistanı təzyiqləri özündə ehtiva edirsə, təbii ki, Sergey Lavrov da məhz həmin siyasəti icra etməlidir. Yəni özünün bütün arzu və istəklə-

Azərbaycan Lavrovun Qarabağ prosesindən uzaqlaşdırılmasını istəyə...

Deputat Elman Nəsirov: "İstənilən yeni təyin edilən diplomat yenə də onun tabeliyində olacaq"

Saakyanın Minsk Qrupu həmsədri olan ölkələrə səfərləri, onun həmin ölkələrdə qarşılanması təəccüb və təəssüf doğuran haldır. Söhbət o ölkələrə səfərdən gedir ki, məhz bu ölkələrin missiyası Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində vasitəçilik edib onun həlli yollarını tapmaqdır. Lakin əgər qondarma rejimin rəhbəri bu ölkələrə səfərlər edirsə, təbii ki, bu, münaqişənin həlli məsələsində həmin ölkələrin sülhə lazımı dəstək verəcəyinə olan inama çox böyük kö-

adı çəkilir. Məhz Rusiyanın xarici işlər nazirinin üzərində dayanmaq üçün əlimizdə ciddi faktlar, sübutlar yoxdur. O səbəbdən ki, hətta Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi ilə bağlı bir "Lavrov planı"nın olduğu barədə bir ara söhbətlər gedirdi. Lavrov planında münaqişənin mərhələli həllinin nəzərdə tutulduğu deyilirdi. Eyni zamanda Sergey Lavrov son dövrlər çıxışlarında Ermənistan rəhbərliyinə qarşı sərt ifadələr də işlədib. Bunu da yaddan çıxarmaq olmaz.

rindən asılı olmayaraq məhz Rusiya dövlətinin milli maraqları və Rusiya rəhbərliyinin müəyyən etdiyi siyasətin tələblərinə görə Lavrov o işi icra etməlidir".

Elman Nəsirov qeyd etdi ki, ona görə də əgər indiki halda biz məsələ qaldırısaq ki, Sergey Lavrovu münaqişənin tənzimlənməsi prosesində Rusiyanı təmsil edən tərəf kimi görmək istəmirik, onun yerinə başqa bir məmuru görmək istəyirik, bu, məsələyə sərt və qeyri-peşəkar yanaşma olardı: "Məsələ ondadır ki, istənilən halda Rusiyanın xarici siyasətinə Sergey Lavrov rəhbərlik edir. Ona görə də istənilən yeni təyin edilən şəxs hər halda yenə də onun tabeliyində olacaq. Biz Rusiya ilə əməkdaşlığımızı daha da dərinləşdirməliyik. Bu siyasət bu gün aparılır. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevlə Rusiya prezidenti Vladimir Putin arasında six təmaslar var. Avqustun 1-də cənab prezidentin səfərində imzalanmış 16 sənəd də dediklərimizi təsdiq edir. İndi Rusiya ilə Ermənistan arasında gərginlik ocaqları yaranıb. Biz bundan da faydalanmalıyıq".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Siyasətdə də məntiq olmalıdır, ya yox?..

Hüseyinbala SƏLİMOV

Əslində bu əvvəldən gözlənilirdi. Sadəcə, belə tezliklə baş verəcəyini kimsə güman etmirdi. Hamıya olmasa da, mütəxəssislərə aydın idi ki, İrana qarşı yeni sanksiyalar tətbiq ediləndən sonra ABŞ-ın ilk addımlarından biri neftin kəskin bahalaşmasının qarşısını almaq, onu kəskin ucuzlaşdırmaq olacaq.

Bu, əlbəttə, Vaşinqtona ölkələr, xüsusən də ən yaxın müttəfiqlər arasında İrana qarşı tətbiq olunan sanksiyalardan yarana biləcək narazılığı aradan qaldırmaq üçün, həm də Tehrana daha bir zərbə vurmaq üçün lazım idi, çünki İran da hələ məhudiyyətlərlə olsa da, neftini satmaqda davam edir, hətta kritik anda Hörmüz boğazını bağlayacağını belə deyir.

ABŞ-ın hətta jurnalist C.Qaşıqçının müdhiş ölümündən sonra Səudiyyəylə "oynamaqda" davam etməsi də təkəbr Vaşinqtonun siyasətindəki daimi ziddiyyətlərə, çoxstandartlıqla bağlı, ya da böyük hərbi sifarişləri itirməmək üçün deyildi, Səudiyyə ABŞ-a neft bazarını idarə etmək üçün lazım idi.

Səudiyyə şeyxləri üçün də bu göydəndüşmə früsət oldu. Düzdür, Qaşıqçıya görə onların məşhər ayağına çəkilecəyini heç kim güman etmirdi, ən azı ona görə ki, Qaşıqçının ölümündən bir neçə həftə sonra orada daha bir jurnalistin məhbəsdə ölməsi xəbəri yayıldı, sadəcə, ilk olay daha müdhiş olduğundan, xüsusən də Ankaranın məsələni ciddi şəkildə gündəmdə saxlaması ucbatından Qaşıqçı olayı ikinci hadisəni kölgədə saxladı.

Hətta C.Qaşıqçı olayı olmasaydı belə hamı çox gözəl bilirdi ki, Səudiyyə feodal tipli bir ölkədir.

Elə məsələnin də paradoksalığı bundadır-əlbəttə siyasətdə məntiqdən daha çox motiv və maraq axtarmaq lazım gəlir. Amma ən azı formal baxımdan müxtəlif strukturlarda bu və ya digər olayı əsaslandırmaq, bir növ ona haqq qazandırmaq lazım gəlir.

Məsələn, elə İran ətrafındakı prosesləri götürək. Əlbəttə, İran rejimi nə deməkdir və o, region, hətta uzaq ölkələr üçün özündə hansı təhdidləri ehtiva edir - bu da aydın məsələdir, hərçənd, Vaşinqton daim vurğulayır ki, onların məqsədi İranda hakimiyyət dəyişikliyinə nail olmaq deyildir.

Bu da anlaşılacaq məsələdir: aydındır ki, İran cəmiyyəti indiki rejimdən canını qurtara bilsə normal dövlətə çevriləcək və inkişaf etməyə başlayacaq, ən əsası da ABŞ özünə çox gerekli olan "xortdan obrazları"ndan birindən məhrum olacaq. Amma olsun, indi biz bunun elə də fərqi deyilik.

Bəli, Vaşinqton daim iddia edir ki, Tehran terrora dəstək verən, onu maliyyələşdirən, regiondakı sabitliyi pozan ölkədir və ona görə də onun nüvə silahını əldə etməsini əngəlləmək lazımdır. İranlılar demişkən: xub!

Fəqət, sual yaranır: bəs Səudiyyə necə bir ölkədir? Son olayları bircə tərəfə qoyuruq, hətta Qaşıqçı olayını da unuduruq, amma başqa detallar da var axı...

Məsələn, 11 sentyabr hadisəsini törədənlərin çoxu məhz Səudiyyə vətəndaşları idi. Hesablanırdı ki, son 10-20 ildə Səudiyyə təkəbr və həbabilin təbliği üçün 100 milyard dollardan artıq vəsait xərcləyibdir. Bəs bunları necə yozacaq? Nədən Vaşinqton bunları görmür və D.Tramp bu ölkənin də iştirak edəcəyi regional hərbi alyans - "ərəb NATO - su" yaratmağı düşünür. Əlbəttə, Vaşinqtonun motivləri aydındır - belə bir alyans yaranarsa o, ABŞ-ın əlində oyuncaq olacaq və həm də çox böyük hərbi sifarişlər demək olacaq. Bundan yaxşısınısa fikirləşmək olmaz: bir tərəfdən silahı satırsan, digər tərəfdən də onun kimə qarşı və necə tətbiq olunmasını da özün müəyyən edirsən...

Ona görə də burada bizim azərbaycanlıların məşhur kəlamı yada düşür: hamısı oyundur...

Ziyarı da ki, əlbəttə, neft ölkələri çəkəcək və çox təəssüf ki, onların bu prosesə təsir etmək üçün imkanları məhduddur: bir Rusiya nəse çabalayır, amma burada əsas amil bazar çıxarılan həcməldir, onlar da təəssüf ki, ABŞ-ın və müttəfiqlərinin sərəncamındadır...

Bədbəxtlikdən Azərbaycan da neft ölkəsidir və neft gəlirləri büdcəni formalaşdırın əsas amillərdəndir. Odur ki, artıq indidən həyəcan siqnalı çalınır.

Nə etmək olar? Əlin heç yerə çatmayanda əlbəttə ki, yalnız və yalnız yaxşıya ümid etmək qalır. Düzdür, mütəxəssislər guya alternativlər təklif edirlər, amma Azərbaycan iqtisadiyyatının diversifikasiyası, başqa səmtə istiqamətləndirilməsi qısa müddət işi deyil: bu istiqamətdə də çox işlər görülür, di gəl, hələki iqtisadiyyatımızın heç bir sektoru neftlə rəqabətə girmək gücündə deyil. Bəli, bu, acı realıqdır...

İrana qarşı ABŞ sanksiyalarının ikinci mərhələsinin başlamasından keçən 20 gündə iki ölkə arasında gərginlik yüksəlməkdədir. Hələlik Tehran sanksiyalara məruz qalmayan ölkələr vasitəsilə neft satışı həcmi qoruyub saxlamağa çalışır. İran rəsmiləri sanksiyalardan sonra neft satışının azalmadığını iddia edir.

Qərb mətbuatı İranda hakimiyyət içərisindəki mübarizəni gündəmə gətirib. Britaniyanın "Times" qəzeti xarici işlər naziri Cavad Zərifin mühafizəkar qanadın hücumuna məruz qaldığını yazır. Qalmaqala səbəb isə Zərifin səsləndirdiyi "xətali" ifadə olub. Xarici işlər naziri deyib ki, iki dəfə bahalaşan dolların "qara bazar"ına nəzarət edən qruplar maliyyə şəffaflığı ilə bağlı qanun layihəsinin parlamentdən keçməməsi üçün milyonlarla dollar vəsait xərcləyib.

Ölkə Ali Məhkəməsinin sədri Sadiq Laricani deyib ki, Zərifin sözləri "ürəyə vurulmuş xəncərdir". Ölkənin baş diplomatının bu şəkildə,

hakimiyyəti zərbə altında qoyan açıqlamasına görə vəzifəsindən qovulması tələb olunur. Həsən Ruhani kabinetinin ən parlaq nümayəndələrindən olan Cavad Zərif ABŞ-da ali təhsil alıb, Qərb ölkələri ilə yaxşı əlaqələrə sahibdir və İranla "altılıq" arasında 2015-ci ildə imzalanmış nüvə müqaviləsinin əsas müəlliflərindən biri hesab olunur.

Prezident Həsən Ruhani isə bu günlərdə bildirib ki, ABŞ İrana qarşı iqtisadi müharibə başladı. Eyni zamanda o deyib ki, sanksiyalara baxmayaraq İran neft satmağa davam edəcək. Ruhani qeyd edib ki, Vaşinqton İranın

Tehran ABŞ sanksiyalarına qarşı müqavimətə hazırlaşır

Avropa İttifaqı İrana verdiyi sözü tutacaqmı?

xaricə neft satışını dayandırmaq istəyir, amma Tehran neft satmaqda davam edəcək. Doğrudur, İranın hazırda böyük istehsal sahəsi var. Avtomobildən metallurgiyaya, yüngül sənayeyə qədər geniş istehsal şəbəkəsi formalaşmışdır. Lakin bununla yanaşı, 80 milyonluq ölkənin neft gəlirlərinə ciddi ehtiyacı var. İranın neft satışı azalarsa, nəticədə ölkə iqtisadiyyatı ağır zərbə ala bilər.

Yeri gəlmişkən, hazırda Avropa Birliyi ABŞ-ın sanksiyalarına müqavimət göstərməyə çalışır. Ancaq görünən odur ki, hələlik ABŞ sanksiyalarını dəlmək üçün Avropanın o qədər də qətiyyətli addımları yoxdur. Baxmayaraq ki, həm İran, həm də AB rəsmiləri

əlaqələri qoruyub saxlamaqda maraqlıdır.

Bu arada noyabrın 26-27-də Brüsseldə AB və İran dinc məqsədli nüvə fəaliyyəti əməkdaşlığı və paralel olaraq Tehran və Brüssel arasında yüksək səviyyəli siyasi dialoq başlayıb.

İran xarici işlər nazirinin müavini Abbas Əraqçı hər iki tədbiri yüksək qiymətləndirib. Əraqçı twitter hesabında hər iki tədbiri yüksək səviyyəli tədbir adlandıraraq bildirib ki, bu seminar ABŞ hökuməti ilə nüvə anlaşmasından sonra İran və İB-nin keçirdiyi ilk yüksək səviyyəli tədbir hesab olunur. Tədbirdə İran tərəfdən Əraqçı, AB tərəfdən isə xarici siyasət ali təmsilçisinin müavini Helqa

Şmidt çıxış edəcəklər.

İran mediası isə yazır ki, hazırda İran və 3 əsas AB ölkəsi arasında iqtisadi və ticari əlaqələrin davam etdirilməsi və yeni maliyyə mexanizminin yaradılması istiqamətində müzakirələr davam edir.

Bu arada İran hərbi dəniz qüvvələri komandanlığı bəyan edib ki, İran gəmilərinin təhlükəsizliyini qorumaq üçün beynəlxalq sulara hərbi gəmi göndəriləcək. Kontr-admiral Hanzadi bildirib ki, gələn ilin martına qədər daha 3 yeni İran hərbi gəmisi istifadəyə verəcək. "Səhend", "Dena" və "Dəməvend" gəmiləri yerli istehsalatdır. Admiral bildirib ki, İran hərbi gəmiləri Hind okeanı, Ədən körfəzi, Bab əl-Mən-

dəb boğazı, Cənubi Çin Dənizi və Cəbəllütariq boğazlarına yerləşdiriləcək. Bu gəmilərin əsas vəzifəsi İrana məxsus ticarət gəmiləri və tankerlərin təhlükəsizliyini qorumaq olacaqdır.

Qeyd edək ki, ABŞ hökumətinin İrana qarşı elan etdiyi ikinci sanksiya paketində sanksiyalara məruz qalmış 700-dək hüquqi və fiziki şəxslər arasında onlarla İran gəmisi də var. Tehran bu gəmilərin xarici limanlarda və ya açıq dənizdə ABŞ qüvvələri tərəfindən həbs olunmasından ehtiyat edir. İndiki halda isə faktiki olaraq İran ABŞ hərbi dəniz donanması gəmiləri ilə qarşılaşma riskini gözməli olur.

□ Kənan RÜVƏNOĞLU, "Yeni Müsavat"

İranda zəlzələdə 634 nəfər xəsarət alıb-rəsmi

Əsasən kürdlərin yaşadığı ərazidə xilasetmə işləri həyata keçirilir

Noyabrın 25-i yerli vaxtla axşam saat 20:07 radələrində, İranın Kirmanşah əyalətində Rixter cədvəli üzrə 6,4 bal gücündə baş verən zəlzələ ciddi dağıntılara səbəb olub.

İran Seysmoloji Mərkəzinin yaydığı xəbərə əsasən, zəlzələ Sərpöl Zəhabın 17, Qəsr Şirin 18, Gilanqərbin isə 33 kilometrliyində, yerin 10 km dərinliyində qeydə alınıb. Zəlzələ nəticəsində əyalətin bir çox yerlərində sular kəsilib, elektrik xətləri sıradan çıxıb, bir çox evlərdə çatlar və dağıntılar emələ gəlib.

Güclü zəlzələ İranın Səməndəc, Həmədan, İlam, Loristan, Qərbi Azərbaycan, Şərqi Azərbaycan, Zəncan, Ərdəbil və Gilan şəhər və əyalətlərində, eləcə də İraqın paytaxtı Bağdadda da hiss olunub. Bölgəyə xilasedicilərin cəlb edildiyi bildirilir.

İranın Kirmanşah əyalətində baş verən güclü zəlzələnin fəsadları barədə yeni məlumatlar yayılıb. Kirmanşah əyalətinin ostandan Huşəng Bazvənd no-

yabrın 26-da jurnalistlərə açıqlamasında bildirib ki, zəlzələdə ölənlərin olub-olmaması barədə hələlik hər hansı bir məlumat yoxdur. Təbii fəlakətdən bədən xəsarəti alanların sayı getdikcə artır: "Zəlzələ nəticəsində ən azı 634 nəfər müxtəlif dərəcəli bədən xəsarəti alıb. Xəsarət alanlar daha çox Qəsr Şirin, Sərpöl Zəhab və Gilanqərb şəhərlərinin sakinləridir. Xəsarət alanların əksəriyyətinə ilkin tibbi yardım göstərilib, bir qismi isə Kirmanşah şəhərinin xəstəxanalarına köçürülüb". GünAzTV-nin yaydığı məlumatda bildirilir ki, güclü zəlzələdən sonra Kirmanşah əyalətinin müxtəlif bölgələrində dünən səhərə qədər 20 yeraltı təkən qeydə alınıb.

Xatırladaq ki, 2017-ci il, noyabrın 12-si axşam saat 21:48 radələrində İranın İraq sərhədinə yaxın Kirmanşah

əyalətində 7,3 bal gücündə zəlzələ baş vermişdi. Güclü zəlzələ həm də İraqın bir hissəsini silkələmişdi. Zəlzələ nəticəsində ən azı 530 nəfər həyatını itirmiş, 9388 insan müxtəlif dərəcəli bədən xəsarəti almışdı. Zəlzələ Kirmanşah əyalətinin müxtəlif şəhər və kəndlərində çoxlu evin dağılmasına səbəb olmuşdu.

Zəlzələ İraq ərazisində, türkmən soydaşlarımızın yaşadığı Kərkük vilayətində də dağıntılara səbəb olub. Azərbaycanın İraq və İrana humanitar yardım göndərərək-göndər-

mədiyini öyrənmə bilmədik. İranın Azərbaycanı səfirliyindən yardım üçün Bakıya müraciət edib-etməyəcəyini deqiqləşdirmək cəhdlərimiz də nəticə vermədi.

GAMOH-un rəsmisi Ağrı Qaradağlı isə onlarda güneyli soydaşlarımızı zərər dəyməsi barədə məlumatların olmadığını bildirdi.

Qeyd edək ki, Tehranın 525 km-liyindəki Kirmanşah vilayətinin əhalisi əsasən kürdlərdən ibarətdir. Amma 2 milyondan çox əhəlinin təqribən 10 minini Azərbaycan

Avropa Komissiyası Aİ-yə üzv olan bir sıra dövlətləri cərimələyə bilər

Avropa Komissiyası Avropa İttifaqına (Aİ) üzv olan bir sıra ölkələrin 2019-cu il üçün dövlət büdcəsi layihəsini qəbul etməyib.

Brüsselin fikrincə, bu layihələr vergi və büdcə siyasəti üzrə ittifaq sazişinə ziddir. Bu ölkələrin hökumətləri həddən artıq kəsin nəzərdə tutublar. Baxmayaraq ki, hələ cari ilin iyununda Aİ tərəfindən onu 0,8-0,9 faiz azaltmaq məsləhət görülmüşdü.

Maliyyə və iqtisadiyyat məsələləri üzrə avrokomissar Pyer Moskovisi dövlət büdcəsi layihələrinin geri qaytarıldığı Aİ-yə üzv ölkələrdən yaxın iki həftə ərzində Avropa Komissiyasının dəyərləndirməsi ilə razı olub-olmadıqları barədə məlumat vermələrini tələb edib. Narazılıq olduğu təqdirdə, bu, inzibati cəzaya və hətta maliyyə sanksiyalarına gətirib çıxara bilər. (AzərTAC)

Türkiyə-İran sərhədində atışma

PKK terrorçuları Türkiyə-İran sərhədində, Iğdır vilayətində hərbi hissəni minaatanlardan atəşə tutublar.

Bundan sonra terrorçularla türk hərbiçiləri arasında atışma başlayıb.

İnsident nəticəsində bir hərbi qulluqçunun yaralandığı bildirilir.

"Trend" xatırladır ki, 2018-ci ilin əvvəlindən ölkə ərazisində PKK-ya qarşı 87 838 əməliyyat keçirilib, 289 terrorçu məhv edilib. 2017-ci ildə 380, cari ildə isə 343 PKK-çı təslim olub.

türkləri təşkil edir. Eyni zamanda azsaylı farslar və lurlar da bölgədə yaşayırlar. Bu vilayəti

İraqla sərhəddən 120 km ayırır.

□ E.PASASOY, "Yeni Müsavat"

Dekabrın 6-da Sankt-Peterburqda Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı, Avrasiya İqtisadi Birliyi və Müstəqil Dövlətlər Birliyinin sammiti keçiriləcək. "Yeni Müsavat" bununla bağlı erməni mediasına istinadən xəbər verir.

Elxan Şahinoğlu

Məlumatda deyilir ki, sammitdə KTMT-nin baş katibinin təyin olunması ilə bağlı çox mürəkkəb məsələnin müzakirəsi gözlənilir. Ermənistan hakimiyyəti Sankt-Peterburq toplantısına ümidlə yanaşır. İrəvanda hesab edirlər ki, baş nazir əvəzi Nikol Paşinyan Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə ayrıca görüşə bilsə, bir sıra problemlər həllini tapar. Söhbət təkə KTMT baş katibliyinin Ermənistanda qalmasına bəslənən ümidlərdən gəlir. Bu ərəfədə Kremlin İrəvana münasibətinin dəyişməsi seçkiqabağı gərginliklərlə baş-başa qalan Paşinyan üçün yaxşı heç nə vəd etmir. N.Paşinyan yenidən Ermənistan paytaxtının küçələrinə qayıtmaq hesab edir ki, Rusiyanın da ona "stavka" etməsinə nail ola biləcək.

Amma müşahidələr göstərir ki, Rusiya ona "dönük" çıxan hökumət başçısı ilə yola davam etməkdə maraqlı deyil. Elə KTMT baş katibliyinin Belarusa həvalə olunması barədə prinsipial qərar da Moskvanın Ermənistanı soyuq baxışlarının məntiqi nəticəsidir.

Ermənistan hökumətinin Rusiya ilə müzakirə etmək istədiyi digər mövzu da var. Söhbət dəmir yolundan və qazın qiymətinin endirilməsi məsələlərindən gəlir. Erməni mediası da yazır ki, bu məsələlərin Ermənistanı hər kəsə aidiyyəti var. Paşinyanın bu istiqamətdə hansısa uğur əldə etməsi onun reytinginə təsir göstərər. Odur ki, Paşinyanı çətin Rusiya səfəri gözləyir. Həm də Sankt-Peterburq səfəri baş nazirin taleyini həll edə bilər. Çünki bu səfərdən üç gün sonra Ermənistanda növbədənəkar parlament seçkiləri olacaq və məhz bu seçkilər onun hakimiyyətinin davamlı olub-olmayacağını konkretləşdirəcək.

Belə bir situasiyada Azərbaycanın KTMT-yə hansısa formada üzvlüyü müzakirə olunmaqdadır. Ermənistanın öz daşlarından məhrum olduğu bu təşkilatda Azərbaycanın yer almasının mümkünlüyündən də danışanlar var.

"Bizim mənbələrimizin bildirdiyinə görə, hazırda Minsk və Astana Azərbaycanı KTMT-də müşahidəçi statusu təklif edir,

üstəlik, bu məsələni əvvəlcədən blokun digər üzvləri ilə müzakirə etmədən..." Virtualaz.org xəbər verir ki, bu haqda "Sputnik Armenia" agentliyinin KTMT daxilində son zamanlar baş verənlər haqda məqaləsində deyilir. Bildirilir ki, Ermənistan Bakının müşahidəçi statusu almasına çətin razılıq verərdi. Qazaxıstan və Belarus isə İrəvana maksimum təzyiç göstərməyə çalışır. Üstəlik, bu iki ölkənin liderinə görə Ermənistanın KTMT baş katibi postunda nümayəndəsi ilk növbədə Rusiyaya loyallıq adam kimi nəzərdən keçirilir. Ona görə də onlar Ermənistan nümayəndəsinin bloka başçılıq etməsini istəmirlər. "Bununla da Qazaxıstan və Belarus təşkilatın flaqmanı olan Rusiyanın addımlarını torpedalayır. Onların destruktiv addımlar ilk növbədə təşkilatın lokomotivinə qarşı yönəlib. Moskvanın blokdakı aparıcı mövqeyi Moskva və Astana tərəfindən bacardıqca sual altına alınır" - Rusiyanın beynəlxalq xəbər agentliyinin Ermənistan redaksiyası bildirir. Agentlik xatırladır ki, Qazaxıstan və Belarus xeyli müddət Yuri Xaçaturovun KTMT baş katibi olmasını əngəllədilər, hər dəfə bir bəhanə tapdılar. İndi isə Xaçaturova qarşı cinayət işi maraqlar toqquşmasını yenidən alovlandırır. "İrəvan əlbəttə ki, Xaçaturovu təqib etməklə səhvə yol verdi. Amma müttəfiqlərdən ikisi özünü bu cür aparırsa hansı hərbi-siyasi əməkdaşlıqdan söhbət gedə bilər?" - agentlik qeyd edir.

Politoloq Hikmət Hacızadə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Azərbaycanın bu quruma üzvlüyə hazırlanmadığını bildirdi: "Qarabağ məsələsi həll olunmayınca və ya buna ciddi söz verilməyincə, Azərbaycan özü buna getməz".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu isə "Yeni Müsavat"a dedi ki, Azərbaycanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına üzvlüyü aktual deyil: "Onsuz da Azərbaycanın Ermənistan xaricində təşkilatın üzv dövlətləri ilə yaxşı əlaqələri var. Belarus və Qazaxıstan Azərbaycanla əməkdaşlığı genişləndirməkdə maraqlıdır. Ancaq bu,

E.Şahinoğlu Azərbaycanın uğurlarının fonunda işğalçının durumuna da diqqət çəkdi: "Kasib Ermənistan bunun qarşılığın-

Ermənistan Putinin

mərhəmətinə ümid edir

Rusiya lideri ona asi çıxan İrəvanı bağışlayacaqmı? Paşinyan hökumətinin taleyi seçkilərdən 3 gün əvvəl həll oluna bilər; **politoloq:** "Ermənistanın KTMT-də baş katiblik vəzifəsini qoruması..."

o demək deyil ki, Azərbaycan təşkilata üzvlüyə çalışmalıdır. Biz niyə bu məsələdə Ermənistanın rəyindən asılı olmalıyıq? Axı təşkilatda üzvük konsensus əsasında həll olunur. Aydındır ki, Ermənistan Azərbaycanın təşkilatda üzvlüyünün əleyhinə çıxacaq. Rusiyanın bu məsələdə İrəvana təzyiç edəcəyini düşünürəm. Tam əksinə, biz təşkilata üzv olmadan Ermənistanı saymazayca. Mənasibət göstərməyə çalışmalıyıq və bu bizdə pis alınır. İrəvan Minsk və Astananın Azərbaycanla əməkdaşlığından narahatdır".

Bəs Ermənistan 6 dekabr sammitində istəyinə çatma, ən azı baş katiblik postunu 2020-ci ilədək əlində saxlaya bilirmi? E.Şahinoğlu: "Ermənistanın KTMT-də baş katiblik vəzifəsini qoruması Rusiyanın "hə"sindən asılıdır. Belarus və Qazaxıstan erməni generalın baş katib vəzifəsini daşmasının əleyhinədir. Arqument budur ki, erməni general 1 il müddətində baş katib üçün gərəken işləri görə biləcək. Yeni baş katib tam müddətdə çalışmalıdır ki, vəzifəsini öhdəsindən gəlsin. Ermənistanın baş katiblikdə vaxtının bitməsinə 1 il qalıb. Minsk və Astananın arqumenti güclüdür. Ancaq son söz yenə Moskvanındır. Kreml hələ ki təşkilat daxilində Astana və Minsk İrəvanla qovğasına qarışmır".

E.Şahinoğlu Azərbaycanın uğurlarının fonunda işğalçının durumuna da diqqət çəkdi: "Kasib Ermənistan bunun qarşılığın-

da pul dilənməklə məşğuldur. 1992-ci ildə yaradılan ümumerməni "Hayastan" fondu "ənənəsinə" sadıq qalaraq bu il də Los-Ancelesdə növbəti telemarafonunu keçirdi. Dünyada yaşayan ermənilər dünənki telemarafona təxminən 11 milyon dollar göndərdilər. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da fonda ianə köçürüb. Prezident Armen Sərkisyan isə ümumiyyətlə, yarı illik maaşından keçib. Buna baxmayaraq, yığılan pulların miqdarı getdikcə azalır. 2016-cı ildə telemarafonda 15 milyon dollar, 2017-ci ildə 12 milyon dollar, bu il isə bundan bir milyon dollar az pul yığılıb. Əlbəttə, bu, o demək deyil ki, erməni lobbisinin varlı üzvləri kasıblarıdır. Sadəcə, erməni lobbisinin üzvləri pulların Ermənistanda və Dağlıq Qarabağda "təyinatı" üzrə xərclənməyindən şübhələnirlər. Nikol Paşinyan hakimiyyəti dövründə ilk dəfədir ki, telemarafona qoşulur. O istəyərdi ki, erməni lobbisi ona inansın və keçmiş illərdən fərqli olaraq daha çox ianə ayırsınlar. Ancaq hələ ki erməni lobbisinin varlı təmsilçiləri Paşinyana çox da inanmırlar. Əks halda, builki telemarafon zamanı toplanan pullar Serj Sərkisyanın prezident olduğu ildə keçirilən telemarafonda yığılan məbləğdən çox olmalı idi. Yığılan pulların əsas hissəsi, həmişəki kimi, işğal altındakı torpaqlarda layihələrin reallaşması üçün nəzərdə tutulub. Bu dəfə iki layihə maliyyələşdiriləcək. Separatçılar yığılan pulla Dağlıq Qarabağda tor-

paqların damcı texnologiyası ilə suvarılmasının tətbiqinə başlamaq istəyirlər. İkinci layihə də diqqəti cəlb edir. Separatçılar Dağlıq Qarabağda enerji qaynaqlarını müəyyənləşdirmək üçün qazıntı işlərinə başlayacaqlar. Dağlıq Qarabağda nə neft var, nə də qaz. Olsaydı, SSRİ illərində aşkarlanardı. Böyük ehtimalla, separatçılar işğal altındakı torpaqlarda, özəlliklə də Kəlbəcərdə faydalı qazıntılarını genişləndirmək istəyirlər. Təəssüf ki, biz separatçıların bu çalışmaları əngəlləyə bilmirik. Kim təminat verə bilər ki, 11 milyon dollar məhz separatçıların elan etdiyi layihələrə xərclənəcək. Yığılan pulla Ermənistan vasitəsilə üçüncü ölkələrdən silah alınması da istisna deyil.

Ancaq bu günlərdə Qarabağ separatçıların başçısı Bako Saaqyanın Fransa və ABŞ səfərindən sonra Rusiyaya getməsi Azərbaycanda ciddi narahatlıq yaradıb. Artıq Azərbaycan XİN və Dağlıq Qarabağın Azərbaycanlı İcması bu səfərə etiraz bildirməklə yanaşı, Rusiyanın mövqeyinin həmsədrlik prinsipinə uyğun gəlmədiyini bəyan ediblər. Rəsmi Moskva isə Bakının etirazlarına hələ ki reaksiya verməyib. Ermənistan rəhbərliyini yerində tutmaq bacaran Rusiya hakimiyyətinin Qarabağ separatçılarına qulaqburması verməkdən yayınması suallar doğurur. Hansı ki, B.Saaqyanın başında durduğu qondarma rejimin qanunsuz olaraq həbsdə

saxladığı azərbaycanlılardan biri məhz Rusiya vətəndaşıdır. Lakin Dilqəm Əsgərova bağlı müraziyətlərə indiyədək Kremləndən tutarı cavab gəlməyib. Yalnız bu günlərdə Rusiya XİN rəsmisi əsir və girovların dəyişdirilməsi təşəbbüsünü "alqışladığını" deməklə kifayətlənib. Taliş separatçısı Fəxrəddin Abosadəni həbs edən Rusiya hüquq-mühafizə orqanları azərbaycanlılara qarşı cinayətlər işləmiş B.Saaqyanı da qandallaya bilirdi.

Nəticə ortadadır... Azərbaycanın işğal altındakı Xankəndi şəhərimizdə torpaqlarımızda qondarılmış separatçı-terrorçu rejimin "təhsil, elm və idman nazirliyi" adlanan qurumun və "Mesrop Maşots" universitetinin təşəbbüsü ilə "Postsovet məkanında de-fakto dövlətlər: vektor və inkişaf perspektivləri" adlı "beynəlxalq konfrans" keçirilib. Moderatpr.az xəbər verir ki, separatçı rejimlərin üzdeyənə qanunsuz tədbirinə Moldova Respublikası ərazisində qondarılmış "Dnestriyanı respublika" və Gürcüstanda qondarılmış "Cənubi Osetiya respublikası"nın nümayəndələri də qatılıb. "Konfrans"da bu günlərdə separatçı erməni rejimi ilə Tiraspolada və Xankəndində ticarət nümayəndəliklərinin açılması ilə bağlı razılaşmada iştirak etmiş "Dnestriyanı" qondarma rejiminin "baş nazir müavini" Aleksey Tsurkan da çıxış edib.

Həmsədrlər separatçılara qucaq açanda nəticə belə olmalı idi.

Noyabrın 17-də Fransada baş verən "Sarı jiletli" etiraz aksiyası 5-i polis olmaqla, 24 nəfərin yaralanması ilə nəticələndi. Aksiyanın miqyasını kifayət qədər böyük saymaq olar. Belə ki, məlumatlara görə, etiraz aksiyasında 1619 ərazidə 106 min nəfər iştirak edib.

Gün ərzində Parisdə 42 nəfər, bütün ölkə üzrə isə 130 aksiyaya iştirakçısı saxlanılaraq dindirilib.

Aksiyanı müxtəlif siyasi məsələlərlə əlaqələndirənlər var. Bəzi ekspertlər hesab edirlər ki, aksiyaya səbəb Fransa prezidenti Makronun ABŞ-a qarşı Avropa ordusu qurmaq istəyini açıqlamasıdır. İddia olunur ki, bu səbəbdən ABŞ Fransaya cavabını çox da gözəlməyərək, ölkədəki güclərindən istifadə edib, qarışıqlıq saldı. Yada salmaq ki, ABŞ prezidenti Donald Tramp Fransa prezidentinin "Avropanın öz ordusu qurulmalıdır" açıqlamasına sərt cavab vermişdi.

Twitter hesabından Makrona cavab verən Tramp "ABŞ köməyə yetişmədən əvvəl faşist işğalı altında almanca öyrənməyə çalışırdınız" deyərək, qəzəbini ortaya qoymuşdu.

Dizel yanacağına bahalaşmasını bəhanə edərək küçələri atəşə verən nümayişçilər Makronun da istefasını tələb edirdilər. Hadisələr "Yeni Müsavat"a şərh edən politoloq Nəzakət Məmmədova bildirib ki, doğrudan da hadisələrdə xarici iz axtaranlar da az deyil: "Xüsusilə prezident Makronun vahid Avropa ordusunun yaradılması planını elan etməsindən, Almaniyaya kansleri Merkelin bu ideyanı dəstəkləməsindən sonra bu kimi hallar gözle-

Fransanı qarışdıran səbəb: hadisələrdə ABŞ izi..

Politoloq: "Makronun ideyaları de Qollun ideyalarının davamı kimi görünür..."

Nəzakət Məmmədova

nilən idi. İlk olaraq, onu qeyd edim ki, burada Rusiya izi inandırıcı deyil. Doğrudur, Fransada prezident seçkiləri kampaniyası zamanı Putin Makronun rəqibi radikal sağçı Le Peni dəstəkləmişdi. Çünki Makronun Avropa Birliyinin möhkəmlənməsi tərəfdarı olan siyasətçi kimi Birliyin möhkəmlənməsinə çalışacağı onun zəifləməsinə istəyən Rusiyanı narahat edirdi. Lakin Makronun NATO-nu parçalaya biləcək vahid Avropa ordusu ideyasının gerçəkləş-

məsi Rusiyaya Avropa Birliyinin zəifləməsindən daha prioritet olduğu üçün Rusiya Makronu dəstəkləyir. Prezident Putin bunu açıq şəkildə bəyan edib. Lakin Avropa Birliyinin xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə komissarı Moqerini bildirib ki, o, Birlik ölkələrinin müdafiə nazirləri ilə danışıq və onlar NATO-nun zəifləməsinə yönəlmiş addım atmaq istəmir. Avropa Birliyi siyasi ittifaqdır və hərbi ittifaqa çevrilməməlidir".

Politoloq bildirib ki, Avro-

sentrizm və Amerikanosentrizm tərəfdarları açıq qarşıdurma keçiblər: "Avrosentrizm tərəfdarları ki, buna əsasən NATO və Avropa Birliyində Fransa başlıq edib, hələ 1960-cı illərdə prezident de Qollun dövründə ABŞ hegemonluğuna qarşı baş qaldırılmışdılar. Prezident de Qoll NATO-nun menzil qərarlarını Fransadan çıxardı və qərarqah Brüsselə köçdü. NATO əsgərlərinə bir neçə gün ərzində Fransa torpağını tərk etmək göstərişi verildi, Fransa NATO-nun hərbi strukturlarından çıxdı. Yalnız Sarkozinin dövründə Fransa yenidən Alyansın hərbi strukturlarına qayıtdı. De Qollun bir sıra fəaliyyətləri ABŞ və onun "Avropa Birliyindəki Troya atı" adlandırıldığı İngiltərəni qane etmirdi. Nəticədə, 1968-ci ilin may ayında de Qolla qarşı etirazlar başladı. Bu gün Makronun ideyaları de Qollun ideyalarının davamı kimi görünür və nəticədə biz yenə də Fransada 50 il əvvəlkinə bənzər hadisələrin şahidi oluruq. Makron da de Qoll kimi

uzun əsrlər dünyaya hökmranlıq etmiş Avropanın yenidən müstəqil güc mərkəzi olmasını, onun ABŞ-dən asılılığının azalmasını istəyir. Trampın Avropa ölkələrindən NATO-ya üzvlük haqlarını artırmağı tələb etməsi Atlantizmde Vaşinqtondan uzaqlaşma meyillərini artırdı. Üstəlik, Avropa ölkələri və ABŞ arasında fikir ayrılıqları bununla bitmir. Avropa ilə Çin arasında əməkdaşlıq, Vaşinqtonun Qüdsün İsrailin paytaxtı kimi tanınması təklifinə Avropa ölkələrinin qarşı çıxması, İrana sanksiya məsələsində ABŞ-Avropa qarşılıqlı bəyanatı bu günə qədər davam edir. Trampın bütün etirazlara baxmayaraq polad və alüminiuma əlavə gömrük vergisi tətbiq etməsinə qarşı kəskin çıxış edən de Makron olmuşdu və o, Trampı millətçilikdə ittiham etmişdi. Avropa Birliyinin komissarı Jan Klod Yunkerin öz twitter hesabında Trampı nəzərdə tutaraq "Belə dostu olana düşmən lazım deyil" yazması isə Avropa-ABŞ qarşılıqlı müstəqilliyə keçməsi deməkdir".

Politoloq qeyd edib ki, ABŞ və Fransa arasında bir sıra fikir ayrılıqları var: "Fransa prezidenti Makronun ABŞ-in artıq real olaraq öz nü-

fuz dairəsi hesab etdiyi Ermənistan səfəri və Frankofoniya sammitində iştirakı ABŞ-a meydan oxumaq deməkdir. Paşinyanı ABŞ-in hakimiyyətə gətirdiyi nəzərə alınarsa, Fransanın ABŞ-in məsuliyyət zonası hesab etdiyi Ermənistan müdaxiləsi təbii ki, Vaşinqtonu qane etmir. Üstəlik, Fransa Qarabağ separatçılarının lideri Saakyana viza verərək onun öz ərazisinə səfər etməsinə şərait yaratdı. Burada erməni diasporu vasitəsilə Fransa ABŞ-in iqtidara gətirdiyi Paşinyanla sövdələşməyə, Bako Saakyandan bu məsələdə istifadə etməyə çalışır. Bundan başqa, Fransanın ABŞ-a meydan oxumasının daha bir təzahürü Gürcüstandakı seçkilərdə Rusiya ilə razılıqlaşma gələrkən, rusiyayönümlü İvanaşvili tərəfindən Moskvanın göstərişi ilə Fransa vətəndaşı olmuş, Fransanın Gürcüstandakı keçmiş səfiri Salome Zurabişviliyə dəstək verilməsi oldu. ABŞ-in dəstəklədiyi Saakashvili namizədi Vaşadzeyə qarşı Makron-Putin ittifaqının Gürcüstanda iqtidara gəlmək planları aşkar görünür. Makronun Avropa ordusu yaradılmasından tutmuş Ermənistan və Gürcüstanda hakimiyyət məsələsində ABŞ-in nüfuz dairəsinə daxil etdiyi məsələlərə müdaxiləsinə xəbərdarlıq olaraq biz Parisdə, Yelisey çöllərində Fransa prezidentinə etirazları müşahidə edirik".

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Bəhreyn ərəb-yəhudi sülhünün estafet ünvanı ola bilər

Bin Salman, ardınca isə Netanyahu ada dövlətinə gedir

Körfəzin kiçik ölkəsi Bəhreyn hazırda regionun diqqət mərkəzindədir. Buna səbəb region üçün həddən artıq həssas olan bir neçə hadisədir. Məsələ ondadır ki, jurnalist Camal Qasırcının ölümü ilə bağlı əsas şübhəli kimi dünya mediasının tənqid hədəfində olan Səudiyyə Ərəbistanı vəliəhd-şahzadəsi Məhəmməd bin Salman gözlənilmədən Bəhreynə səfər edib.

Bu, son qalmaqallı iki ayda vəliəhdin ikinci xarici səfəri olub. Ötən həftə BƏƏ-yə səfər edən bin Salman bu dəfə Bəhreynə yol alıb. Bəhreynə yüksək səviyyədə qarşılanan vəliəhd Bəhreyn əmiri Hamad bin İsa ilə görüşüb. Məsələ ondadır ki, Bəhreyn 2011-ci ilin fevralında başlayan üsyandan sonra faktiki olaraq Səudiyyə Ərəbistanının təsiri altına düşüb. Üsyanın şiddətləndiyi vaxt Səudiyyə Ərəbistanı Körfəz ölkələri Təşkilatının qərarı ilə Bəhreynə ordu göndərmiş və etirazlar silah gücünə yatırılıb. Onsuz da ərazisinə görə ən kiçik ölkələrdən biri olan ada dövləti daxildəki etirazlardan sonra qüdrətli qonşusundan daha çox asılı olub.

Yeri gəlmişkən, bu günlərdə Bəhreynə parlament və bələdiyyə seçkiləri keçirilib. Hakimiyyət seçkilərinin baş tutduğunu bəyan etsə də, birləşmiş müxalifət seçkini boykot edib. Bəhreyn Dialoq Mərkəzi isə 2011-ci ildən bu yana davam edən repressiyalarla bağlı hesabat hazırlayıb. Hesabatda

qeyd olunur ki, 2011-ci ildən bu yana Bəhreynə 14 min nəfərə yaxın insan həbs olunub və müxtəlif müddətlərə azadlıqdan məhrum edilib. Həbslər hazırda da davam edir. Mərkəzin məlumatına görə, ötən 7 ildə Şeyx İsa Qasim də daxil olmaqla, Bəhreynə 730-a yaxın insan vətəndaşlıqdan çıxarılib.

Maraqlıdır ki, bu yaxınlarda İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu da Bəhreynə səfər edəcək. Bu barədə baş nazirin ofisinin sözcüsü Hani Mərzuq açıqlama verib. Səfər ərəb ölkələri ilə İsrail arasında əlaqələrin normalaşdırılması çərçivəsində həyata keçiriləcək. Baş nazirin sözcüsü deyib ki, Bəhreyn səfəri əlaqələrin başlanğıcı olacaq: "Bu bizim tarixin düzəldilməsi nöqtəsində doğru yolda olduğumuzun bir dəlili-dir".

İsrail mediası isə bir qədər də irəli gedərək Bəhreynin gələcək İsrail sülh anlaşması imzalayacağını yazıb. "Yedioth Ahronoth" qəzetinin mənbələrinə istinadən yazdığına görə, ərəb ölkələrinin İsrailə əlaqələri gələcək daha da istiləşəcək. Qeyd edək ki, oktyabr ayında ilk dəfə olaraq İsrailin baş naziri Omana səfər edib və bu-

rada sultan tərəfindən rəsmi şəkildə qarşılanıb. Oman hökuməti bəyan edib ki, "ərəblərin İsraili tanıması zamanı gəlib".

Bir sıra ekspertlərə görə, ABŞ prezidentinin dəstəklədiyi yeni həll planı bir sıra ərəb ölkələri tərəfindən müdafiə olunur. Netanyahu'nun nisbətən ən neytral ərəb ölkəsinə səfəri başlayan görüşləri gələcək daha da genişləndirəcək. Artıq israili idmançılar ərəb ölkələrində yarışlara qatılır. Görünən odur ki, "xalq diplomatiyası" burada da işə salınıb. İsrailə əlaqələrin yumşalması, daha sonra isə Fələstin üçün sülh müqaviləsinin ortaya qoyulması. Ehtimal ki, sonrakı mərhələdə ərəblər bu plana qoşulmağa məcbur ediləcək.

Bin Salman və ardınca Netanyahu'nun səfər etdiyi Bəhreyn isə daxildə ciddi qeyri-sabitlik yaşasa da, ABŞ-in Yaxın Şərqdəki ən böyük hərbi dəniz bazasına ev sahibliyi etməklə və böyük neft gəlirləri ilə seçilir. Bu səbəbdən də İsrailə normalaşma prosesi sakit və qarışmayan Omandan sonra Bəhreynə başlayır.

Xatırladaq ki, Bəhreynə "Ərəb baharı" dalğası 2011-ci ilin əvvəllərində başlayıb. Həmin il fevralın 14-də təşkil olunan nümayişlər tezliklə genişmiqyaslı etirazlara çevrilib. Ali Xəlifə sülaləsi etirazların qarşısını ala bilmədiyi üçün Körfəz Əməkdaşlıq Təşkilatından yar-

dim istəmiş və qısa müddətdə Səudiyyə Ərəbistanına məxsus hərbi qüvvələr Bəhreynə daxil olaraq etirazları yatırılmışdı. Yerli hüquq müdafiəçilərinin və beynəlxalq təşkilatların hesabatlarına əsasən, Bəhreyn etirazları zamanı 11 dinc nümayişçi həyatını itirib, 86 nəfər ömürlük şikəst olub, 1800 nəfər isə həbs olunub, yaxud itkindir. Ancaq buna baxmayaraq, etirazlar kiçik qruplar halında da olsa davam edib, aksiyaların təşkilatçıları həbs olunub. Onlardan biri də şiə ruhanisi Şeyx İsa Qasim idi, hansı ki, daha sonra Bəhreyn hakimiyyəti onu vətəndaşlıqdan çıxardı.

Orta əsrlərdə Səfəvi imperiyasının ərazisi olan Bəhreyn son 100 ildə ingilislərin müstəmləkəsinə çevrilib, 1971-ci ildə isə müstəqil olub. Kiçik ada-dövlətin Bəhreynə əhalinin böyük çoxluğu (bəzi mənbələrdə 70, bəzilərində 80 faiz) şiələrdən ibarətdir. Bəhreyn Yaxın Şərqi ən zəngin neft-qaz ölkələrindən biridir. Ölkənin qeyd-şərtsiz hakimi olan Ali Xəlifə sülaləsi isə daha çox Səudiyyə Ərəbistanı ilə mütəfəkkirdir. Bu səbəbdən də bu ölkədə baş qaldıran sosial-siyasi etirazlar İrannın təsiri və ya məzhəb mübarizəsi kimi qələmə verilərək gözəndirilir.

□ Kənan RÖVSƏNOĞLU,
"Yeni Müsavat"

İşıqlandırılmayan, işarələnməyən, təhlükəli Ağsu aşırımı

Ekspert Bakı-Şamaxı-Yevlax yolundakı dolaylarda hərəkətin nizamlanmasına dair təkliflər verdi

Dünya İqtisadi Forumunun yeni dərc olunan "Qlobal Rəqabətlik Hesabatı"na əsasən Azərbaycan yollarının keyfiyyət indeksinə əsasən 34-cü yerdə qərarlaşıb.

Bu indeks üzrə ölkəmizin mövqeyi ötən illə müqayisədə 2 pillə yüksəlib və postsovet məkanında lider ölkə olub. Ötən il Azərbaycan hesabata əsasən 36-cı yerdə idi. Dünyanın 140 ölkəsi arasında yol infrastrukturunun keyfiyyəti indeksinə görə Azərbaycan bir sıra Avropa dövlətlərini, o cümlədən Litva, Estoniya, Sloveniya, Norveç, İrlandiya, Belçika, İtaliya və digər ölkələri geridə qoymaqla əhəmiyyətli irəliləyiş əldə edib.

Bununla belə, Azərbaycanda problemlı yollar da az deyil. Xüsusən dağlıq ərazilərdə, aşırımlarda yolların uyğunsuzluğu, yol nişanlarının, ayırıcı, yol kənarı işıq əks etdirən xətlərin yoxluğu sürücülərin böyük başağrısına çevrilir. Qış aylarında belə ərazilərdə hərəkət son dərəcədə təhlükəli olur.

Yol nəqliyyatı üzrə

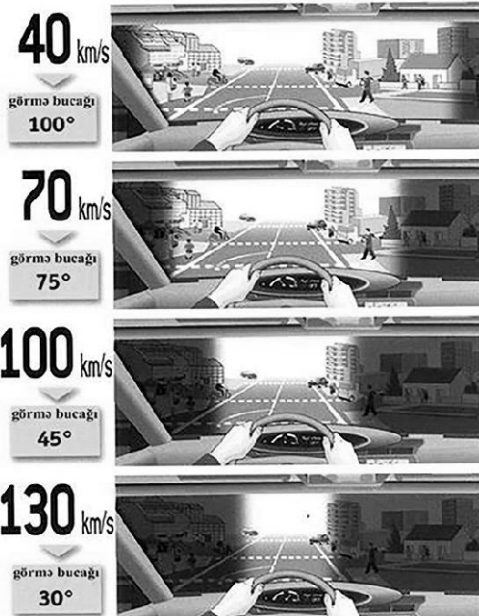
ekspert Elməddin Muradlı deyir ki, qış aylarında sürücülərin görmə bucağı məhdudlaşır, xüsusən də axşam saatlarında, hava qaralandan sonra yollarda çox təhlükəli vəziyyət yaranır: "Yolların işıqlandırılması çox vacib bir məsələdir. Hansı yollarda normal işıqlandırma varsa, həmin yollarda qəzalar minimum həddədir. Yollarda günəş enerjisi ilə işləyən yol nişanları quraşdırılıb. Həmin yol nişanlarının üzərində günəş panelləri var. Gün ərzində günəş panelləri gün şüasını elektrik enerjisinə çevirir. Nəticədə alınan elektrik enerjisi yol nişanının və piya-

da keçidinin üzərində olan müxtəlif rəngli işıqların gecə ərzində yanmasına səbəb olur. Gecə saatlarında qaranlıq yolla hərəkət edən nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri yol kənarlarında olan həmin nişanlara baxıb hərəkəti tənzimləyir. Müşahidələr onu deməyə əsas verir ki, qəza əsasən axşam saatlarında, işıqlandırılmayan, yol nişanları, yol xətləri olmayan ərazilərdə baş verir. Ağsu aşırımında, Gədəbəydəki Yasamal aşırımında, Şamaxıdan İsmayilliya doğru eniş-yoxuşlu ərazilərdə belə yol nişanlarının, yol kənarı xətlərin olması, döngəni bildiren say-

rışan işıqların quraşdırılması çox vacibdir. Duman-çən həmin ərazilər üçün çox təbii hadisələrdir. Bu da öz növbəsində nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri üçün görməni məhdudlaşdıran amillərdəndir. Ağsu aşırımında ilin bu vaxtları dumanla müşayiət olunan çiskinli hava şəraiti bərqərar olur. Yolun islanması nəqliyyat vasitələrinin tormozlama məsafəsini bir neçə dəfə artırır, duman, da görmə bucağının bəzən 1 metrə qədər azalmasına gətirib çıxarır. Bu isə sükən arxasında olan sürücülər üçün olduqca əlverişsiz, hətta ən təhlükəli bir vəziyyətdir. Bu baxımdan Ağsu aşırımında və ümumilikdə ölkə ərazisindəki avtomobil yollarının keçdiyi aşırımlarda döngəni bildiren sayrışan işıqların, günəş enerjisi ilə çalışan yol nişanlarının, yol kənarlarında işıq əks etdirən yol kənarı xətlərinin çəkilməsi olduqca vacib, həyati əhəmiyyətli məsələdir. Ağsu aşırımlarında yolun uyğunsuzluğu, standartlardan uzaq olması illərdir ki, orada iri avtobusların hərəkətinin məhdudlaşdırılması ilə nəticələnib. Çünki ərazidə dəfələrlə yol-nəqliyyat hadisələri baş verib. Buna görə də avtobuslar alternativ yolla hərəkət edirlər. Bu da vaxt itkisi, yolun uzanması deməkdir".

Elməddin Muradlı xüsusi olaraq vurğulayır ki, yollarda işıqlandırılma məsələsi təcili olaraq həll olunmalıdır: "Dünya praktikası var, harada yollar

Avtomobilin sürəti artdıqca, görmə bucağı azalır

ışıqlandırılırsa, orada qəzaların sayı minimuma, yox həddinə qədər enir. Ağır yol hadisələrinin əksəri sutkanın qaranlıq vaxtına təsadüf edir. Piyadalar sürücünün görmə bucağının hava qaralandan sonra azalmasını nəzərə almadan yolun hərəkət zonasına daxil olurlar. Düşünür ki, uzaqdan gələn nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü yolda olan maneəni - yeni piyadanın özünü görəcek. Əslində isə belə deyil. Xüsusilə sürət olan yollarda piyada bilməlidir ki, sürət və görmə bucağı tərs mütənasıbdır. Sürət artdıqca görüş bucağı daralır. Bu fiziki bir vəziyyətdir. Sürət artdıqca yolun sağ-solunda olan obyektlər, hərəkətlər və ya rənglər yavaş-yavaş itməyə başlayır. Sürücünün gözü uzağa yönəlir, yolun ətrafındakılar görünməz olur. Sanki bir tunele daxil edilir və sürücü yalnız çox uzağı görür. Nəqliyyat vasitəsi saatda 70 kilometr sürətlə hərəkət edərsə, görmə bucağı 75 faiz, saatda 100-lə hərəkət edərsə, 45, 130-la hərəkətdə olanda isə 30 faizə qədər daralır. Piyadalar bu xüsusiyyətləri nəzərə almalıdırlar. Xüsusən də yağışlı, çiskinli hava şəraiti görmə bucağını minimuma qədər azaldır. Sürücülər də sürət rejiminə riayət etməlidirlər ki, qəzadan sovuşa bilsinlər".

Qeyd edək ki, "Qlobal Rəqabətlik Hesabatı"na əsasən dünyada yolların keyfiyyəti indeksinə görə ilk 5-likdə Sinqapur, İsveçrə, Niderland, Honkonq və Portuqaliya qərarlaşıb. Məlumat üçün qeyd edək ki, bu ilki hesabat əsasən yolların keyfiyyəti indeksinə əsasən Türkiyə 33-cü, Azərbaycan 34-cü, Avstraliya isə 35-ci yerləri tuturlar. Yolların keyfiyyəti 1-7 bal üzrə qiymətləndirilib. Bununla belə, heç bir ölkə ən yüksək bal toplaya bilməyib.

E. MƏMMƏDLİYEV, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda qış turizmi - kimlər maraqlı göstərir?

"Rəqabətliliyin artmasının nəticəsi olaraq ümumən ölkəyə gələn turistlərin sayı artır; sahibkarlar da, dövlət də qazanır" - **ekspert**

Qış fəslinin gəlməsi, turizm ölkələrində həm də qış turizminin başlaması deməkdir. Azərbaycanda da qış turizmi ilə bağlı son zamanlar xeyli işlər görülür. Bəs görülən işlərin nəticəsində Azərbaycana turist axını hansı səviyyədədir?

Azərbaycan Dövlət Turizm Agentliyinin yaydığı məlumata görə, 2018-ci ilin yanvar-oktyabr aylarında Asiya və Yaxın Şərq ölkələrindən Azərbaycana gələn səyahətçilərin sayında böyük artım müşahidə olunub. Agentlik tərəfindən verilən məlumata görə, 2018-ci ilin yanvar-oktyabr aylarında Yaxın Şərq ölkələrindən gələn ziyarətçilərin sayı 330 min olub, bununla da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 42% artım baş verib. Daha çox səyahətçi Səudiyyə Ərəbistanı, İsrail və Küveytdən gəlib.

Yanvar-oktyabr ayları ərzində Azərbaycana gələn

arasında Rusiya vətəndaşları 752 min səyahətçi ilə birinci yerdə durur. Rusiyalı səyahətçilər 2017-ci ilin eyni ayları ilə müqayisədə 3,3% artaraq Azərbaycana gələn bütün xarici vətəndaşların 31%-ni təşkil edir.

Bu dövrün statistikasi ilə əlaqədar ən maraqlı fakt Hindistan və Pakistandan gələn səyahətçilərin sayının müvafiq olaraq 183% və 149% artmasıdır.

10 ay ərzində ölkəyə daxil olan səyahətçilərin ümumi artım tempi 6,1% təşkil edib, səyahətçilərin sayı isə 2,277 milyondan 2,416 milyona çatıb.

Turizm üzrə ekspert Elxan Vəliyev "Yeni Müsavat"a bildirib ki, Azərbaycanda qış turizmi ilə bağlı hər bir şey qaydasındadır:

"İstər xarici qonaqların gəlməsi, istərsə də yerli əhalinin bölgələrə axın etməsi baxı-

mından böyük hərəkətlik var. Hazırda biz qış mövsümünün açılmasını gözləyirik. Lakin digər vaxtlarda da artıq müəyyən hərəkətlik yaranır. Bunun da əsas səbəbi hər rayonda özünə xas festivalların keçirilməsidir. Lənkəranda, Qaxda,

Göyçayda və digər bölgələrində festival keçirilir ki, bu da ümumi işin mənfəətinə təsir göstərən amillərdəndir. İkinci tərəfdən də hər rayonda yetişdirilən meyvələrə görə xüsusi bağlar var ki, bu da turistlərin marağına səbəb olur. Bu il qışın sərt keçəcəyi bildirilir və artıq indidən bölgələrə, dağlara qar yağıb. Gözlənilir ki, qış turizmində hərəkətlik olacaq. Ümumiyyətlə, son 1-2 ildə bu sahədə irəliləyişlər müşahidə olunur. Təkcə dövlət deyil, özəl turizm şirkətləri də bu istiqamətdə fəaliyyətlərini gücləndiriblər. Yeni artıq bu sahədə olan hər kəs gəlir əldə etmək üçün lazımı tədbirləri görürlər. Yerli turizm şirkətləri mövsümdən öncə də lazımı tədbirləri, reklam işlərini qurub, turist cəlb etməyə çalışırlar. Bu, yüksək səviyyədə olmasa da, ən azından işlər aparılır. Bütün baş verənlər isə sonucunda Azərbaycana səfər edən turistlərin sayını, daxil olan valyutanın miqdarını artırır. Dekabr ayının 16-da artıq "Şahdağ" turizm kompleksinin mövsümü açılışı olacaq. Eləcə də Qəbələdə də açılış gözlənilir. Hesab edirəm ki, bu, uğurlu alınacaq. Artıq bu ərazilərə qar da yağıb, lazımı şərait mövcuddur".

Ekspert bildirib ki, artıq ərazilərlə bərabər, digər ölkələr

dən də Azərbaycana gələnlərin sayında artım var: "Həm Rusiyadan, həm də Avropadan Azərbaycana səfər edən turistlərin sayının artmasının səbəbləri sırasında yeni hotellərin tikilməsi dayanır. Eyni zamanda mətbuatda dəfələrlə bildirilib ki, turizm zonalarında hotellərə bərabər, hostellər, turistlər üçün kiçik və günlüğü daha ucuz olan evlər tikilsin. Artıq demək olar ki, bu istiqamətdə də işlər aparılır. Buna görə də xarici qonaqların qarşılınması üzrə, deyirdim ki, Azərbaycanda hər bir imkan var. Hər bir zonada turizm informasiya mərkəzinin fəaliyyət göstərməsi də yaxşı haldir. Qarşılıqlı surətdə işlər aparılır. Bir yerdə ki, gəlir parametrlərindən öncə də lazımı maraqlı olur ki, işi maksimum inkişaf etdirib, daha çox gəlir əldə etsinlər. Buna görə də turizm şirkətləri heç də bu sahənin inkişafında dövlətdən az maraqlı deyil. Son zamanlar xeyli sayda turizm şirkətləri açılıb. Bu isə rəqabətliliyin artmasına gətirib çıxarır. Rəqabətliliyin artması isə ortaya daha yaxşı işin çıxmasını səbəbdir və bunun nəticəsi olaraq da ümumən ölkəyə gələn turistlərin sayı artır, sahibkarlar da, dövlət də qazanır. Bu zəncirvari inkişafı bu gün görməkdəyik".

Əli RAİS, "Yeni Müsavat"

Qətlə görə tutulan ata və oğulun məhkəməsində qalmaqal

«Bakcell» əliliyi olan şəxslərin iş tapmasına dəstək olur

Azərbaycanın ilk mobil operatoru və ən sürətli mobil internet provayderi «Bakcell» şirkəti «Əliliyi olan şəxslərin məşğulluq qabiliyyətlərinin artırılması» layihəsi çərçivəsində təşkil edilmiş karyera sərginə qatılıb.

Bu proqram BP və onun tərəfdaşlarının sosial investisiya layihələri çərçivəsində həyata keçirilir və «British Council» tərəfindən Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin dəstəyi ilə icra olunur. Proqramın əsas məqsədi Bakıda yaşayan əliliyi olan şəxslərin məşğulluq bacarıqlarını inkişaf etdirməklə onların iş imkanlarını genişləndirməkdir. Bu məqsədə nail olmaq üçün layihənin iştirakçıları ingilis dili, kompüter və sosial bacarıqların inkişaf etdirilməsi üzrə təlimlərə cəlb ediləblər. Əliliyi olan şəxslər proqramda iştirak edərək müxtəlif istiqamətlərdə bilik və bacarıqlarını artırıb ki, bu da onlara gələcəkdə iş tapmaqda köməklik edəcək.

Tədbir zamanı iştirakçılara «Bakcell» şirkətinin satış və marketinq departamentlərində mövcud olan vakansiya və təcrübə imkanları barədə geniş məlumat verilib. Şirkət nümayəndələri işaxtaranlar və potensial namizədlərlə müsahibələr keçirib.

Özünün genişmiqyaslı korporativ sosial fəaliyyətinə görə seçilən «Bakcell» şirkəti Azərbaycan gənclərinin təhsili və peşəkar inkişafını diqqət mərkəzində saxlayır və gənc mütəxəssislərlə yanaşı, aztəminatlı və həssas qruplara aid ailələrdən olan gənclərin məşğulluğunun inkişaf etdirilməsinə böyük töhfə verir. Bu fəaliyyət çərçivəsində, keçən il «Bakcell» şirkəti və Böyük Britaniyanın Azərbaycanı Səfirliyinin dəstəyi ilə «British Council» tərəfindən əliliyi olan şəxslərin məşğulluq imkanlarının artırılmasına həsr olunmuş konfransın keçirilməsinə dəstək göstərilib. Tədbir vasitəsilə işəgötürənlərin diqqəti əliliyi olan şəxslərin işə götürülməsi ilə bağlı məsələlərə yönəldilib və bu istiqamətdə məlumatlılığın və Azərbaycanda yaşayan əlillərin iş imkanlarının artırılması üçün zəruri addımların atılması müzakirə edilib.

Qeyd edək ki, bu ilin əvvəlində «Bakcell», Sosial və İctimai Psixologiya Tədqiqatları Mərkəzi (CSPS) ilə birlikdə yeni bir sosial layihənin icrasına başlayıb. Bu layihənin əsas məqsədi həssas əhali qruplarında sosial sahibkarlıq bacarıqlarının artırılması üçün internet portalın yaradılmasıdır. Layihə çərçivəsində əlverişsiz sosial şəraitdə yaşayan, lakin sahibkarlıq və praktik bacarıqları olan şəxslərin iş tapmasına və ya onların məhsul və xidmətlərinin geniş kütləyə çatdırılmasına dəstək göstərilir. Bu təşəbbüs müəyyən müddətdən sonra həmin şəxslərin sosial rifahının yüksəlməsinə və onların cəmiyyətə uğurlu inteqrasiyasına xidmət edəcək. Layihə çərçivəsində yaradılmış <http://www.destekolaq.az/> internet səhifəsi karyera sərgisində nümayiş etdirilib, sərgi iştirakçılarına yeni sayt barədə geniş məlumat verilib.

«Bakcell» şirkəti gənclərin təhsil almasına və karyera qurmasına dəstək göstərmək və beləliklə Azərbaycan gənclərinin parlaq gələcəyinə öz töhfəsini verməyə yönəlməmiş uğurlu fəaliyyətini davam edəcək.

Vəkil mərhumun yaxınlarını təhqir etdi

Dava zamanı Sumqayıt şəhər sakini olan iki nəfər - 1992-ci il təvəllüdü Həbibov Rasif Asif oğlu və 1988-ci il təvəllüdü Dadaşov Samir Tahir oğlu bıçaqlanıblar. Yaralıları dərhal xəstəxanaya çatdırılıb.

Lakin bir neçə gün sonra Rasif Həbibov xəstəxanada dünyasını dəyişib. Hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları tərəfindən hadisəni törətməkdə şübhəli bilinən ata-oğul Ramil və Əhəd İsmayılovlar saxlanılıb.

Məlumatda qeyd edilir ki, hadisədə iştirak edən şəxslər qonşu olublar. Hadisə söyüş üstündə olub. Hər iki şəxsə Cinayət Məcəlləsinin 126.3-cü (qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma, zərərçəkənin ölümünə səbəb olduqda) maddəsi ilə ittiham verilib. Məlumatla görə, Rasif Həbibov idmançı olub.

□ **İlkin MURADOV,**
Musavat.com

İdmançının ölümünə səbəb olan şəxslər hakim qarşısına çıxarılıb. Onlar ata və oğuldur. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində Əhəd İsmayılov və Ramil İsmayılovun cinayət işi üzrə məhkəmə iclası keçirilib. Hakim Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxslərin anket məlumatları dəqiqləşdirilib.

Məhkəmə prosesi yarıda qalıb. Buna səbəb prosesdə qalmağalın yaşanması olub. Prosesdə iştirak edən mərhumun yaxınları narazılıq ediblər. Onlar qətlə törətməkdə təqsirləndirilən şəxslərə etiraz ediblər. «Adam öldürüblər, hələ özlərinə müdafiəçi də təhqir edib.

Hər iki şəxsin müdafiəçisi olan İkrəm Abdullayev səs-küy salan şəxsləri təhqir edib. Bundan sonra da məhkəmədə mübahisə başlayıb. Vəkilin üzərinə getmək istə-

yən şəxslərə icra məmurları müdaxilə edib. Proses noyabrın 27-nə təxirə salınıb.

Hadisə öten il Sumqayıt şəhərinin 21-ci məhəlləsində baş verib. Ərazidə bir qrup gənc arasında kütləvi dava olub.

Kriminal avtoriteti qardaşı oğlu qətlə yetirib

Saatlı rayonunun Azadəkənd kəndində kriminal avtoritet kimi tanınan şəxsin güllələnməyə qətlə yetirilməsi hadisəsinin kim tərəfindən törədilməsi məlum olub. Publika.az xəbər verir ki, aparılan araşdırmalar nəticəsində noyabrın 25-nə keçən gecə saat 01 radələrində 1967-ci il təvəllüdü Əkbərov Oktay Saleh oğlunun qardaşı oğlu tərəfindən maşınında güllələnməyə öldürülməsi üzə çıxıb.

Məlum olub ki, 1996-cı il təvəllüdü Əkbərov Saleh Valeh oğlu əvvəlcədən planlaşdırdığı şəkildə əmisinə maşınında baş nahiyəsindən atəş açaraq onu qətlə yetirib. 22 yaşlı oğlunun əmisini hansı səbəbdən qətlə yetirməsi hələlik tam dəqiqləşməyib.

Bildirilir ki, qətlə yetirilən Oktay Əkbərov kriminal aləmə yaxın şəxs olub. O, 2 ay imiş ki, Rusiyadan Azərbaycana qayıdıbmış və doğulduğu kənddə yaşayırmış. O, Əkbərov uzun müddət Rusiyada həbsxanada olub. Sonuncu dəfə 8 il müddətində Rusiyada cəza çəkən O.Əkbərov həbsdən çıxan kimi Azərbaycana qayıdıbmış.

Qətdə şübhəli bilinən Saleh Əkbərov saxlanılıb. DİN-dən musavat.com-a verilən məlumata görə, noyabrın 25-də saat 2 radələrində Saatlı rayonunun Azadəkənd kəndi ərazisində kənd sakini, əvvəllər məhkum olunmuş Oqtay Əkbərovun baş nahiyəsində güllə yarası olan meyitinin idarə etdiyi «BMW» markalı avtomobilində tapılması barədə daxil olmuş məlumatla əlaqədar dərhal rayonun polis və prokurorluq orqanlarının əməkdaşları tərəfindən müvafiq tədbirlər görülüb.

Birgə keçirilmiş təxirəsalınmaz istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində qətlə törətməkdə şübhəli bilinən O.Əkbərovun qardaşı oğlu, Azadəkənd sakini Saleh Əkbərov saxlanılıb. Ondan hadisəni törədərkən istifadə etdiyi, müvafiq sənədləri olmayan «J-58» markalı tüfəng götürülüb.

Faktla əlaqədar Cinayət Məcəlləsinin 120-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanılıb.

Elan

Yusifov Zaman Məmməd oğluna məxsus Bakı şəhəri Xətai rayonu Telnov küçəsi 2347/48 məhəllə Əzizbəy KM-MMC mənzil №-255 müqavilə və sənədlər itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kürdəmirdə məktəbin tavanı dərs vaxtı uçdu

Kürdəmir rayonundakı Qarasu kənd məktəbində dəhlizin tavanı uçub. Hadisə dərs vaxtı qeydə alındığından xəsarət alan olmayıb. Məktəbin direktoru Abdulləli Qocayev virtualaz.org-a bildirib ki, məktəbin əsas binası 1967-ci ildə istifadəyə verilib və 51 yaşlı bina uzun illərdir təmir edilmir: «1970-ci ildə çiy kərpicdən ikinci korpus, sonradan daşdan daha bir korpus tikilib. Hazırda bütün korpusların əsaslı təmirə ehtiyacı var».

Məktəb Təhsil Nazirliyi tərəfindən qəzalı kimi qeydiyyatda alınıb. 2015-ci ildə 624 yerlik yeni məktəb binasının tikiləcəyi bildirilib, amma üstündən 3 il keçməsinə baxmayaraq nəinki yeni bina tikilməyib, heç cüzi təmir işləri belə aparılmayıb.

A.Qocayev əlavə edib ki, öten ilin yayında cəmi 5 sinif otağının döşəməsini təmir etdirə biliblər. 600 şagirdin təhsil aldığı məktəb odunla qızdırılır.

Kənd sakinləri isə sayta deyiblər ki, məktəb soyuq havalarda müəllimlərin pulu ilə alınmış qoyun gərməsi ilə qızdırılır və vəziyyət həqiqətən də acınacaqlıdır.

Şiyan-Qarasu kənd bələdiyyəsindən isə sayta bildiriblər ki, 4500 sakini olan kənd məktəbi yarasızdır, amma buna baxmayaraq sakinlərin alternativ seçim imkanı yoxdur.

Müğənni Fədayə Laçın və həbs edilən digər şəxslərin məhkəməsi davam etdirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində müğənni Fədayə Laçın, Penitensiar Xidmətin Konvoy taborunun komandiri, ədliyyə polkovnik-leytenantı Bəhruz Abdullayev, Penitensiar xidmətin üç əməkdaşı - qarovul rəisi Ceyhun Səmədov, qarovul rəisinin müavini Fuad Hacıyev və qarovul rəisinin digər müavini Tural Poladxanov, Əli Ağami, Günay Atakişiyeva, taksi sürücüsü Məhəmməd Hacıyevlə yanaşı, Aqil Nəcəfov, Anar Əsgərov, İsrəfil Soltanov, Şahmar Bəyəlizadə və Tərlan Zeynalovun cinayət işi üzrə məhkəmə iclası keçirilib.

Hakim Azad Məcidovun sədrliyi ilə davam etdirilən prosesdə təqsirləndirilən Anar Əsgərovun vəkili Gülşən Salmanova müdafiə çıxışı edib.

Vəkil bildirib ki, müvəkkilinə qarşı irəli sürülmüş ittiham məhkəmə istintaq dövründə sübuta yetirilmədi.

"Bu iş cəmiyyətdə rezonans doğurur. Lakin bu işin istintaqını aparan müstəntiqlər kobud qanun pozuntalarına yol veriblər. Müdafiə etdiyim şəxsə həbs altından qaçma ittihamı veriblər. Anar Əsgərov heç zaman həbsdə yatmayıb. Etibar Məmmədovu və burada oturan heç kimi tanımayıb. Hadisə günü dostu zəng edib rayona getməyi təklif edib. Anar da onunla razılaşıb. Avtomobilə minənə qədər Etibarın orada olmasından, onun kim olmasından xəbərsiz olub. Həmin vaxt Etibar da maşının salonunda yox, baqajında olub"- deyən vəkil bildirib ki, müdafiə

"Həmin vaxt "Qoca" maşının salonunda yox, "baqaj"ında olub"

Fədayə Laçın və digərlərinin cinayət işi üzrə proses yekunlaşır

etdiyi şəxsi saxlayarkən odlu silahla vurublar.

Müdafiəçi müvəkkilinin günahsız olduğunu söyləyib: "Anar o zaman məsələdən xəbərdar olub ki, artıq polisler onları saxlayıb. Heç bir müqavimət göstərmədən avtomobildən düşüb. "Qoca" müqavimət göstərib, onu zərərsizləşdiriblər. Anar güllə yarası alıb, xəstəxanada yatıb. Heç bir cinayət əməlini də bilib gizlətməyib. Bu işdə o, təqsirləndirilən deyil, zərərcəkən olmalı idi. Məhkəməyə göndərilən iş gülməlidir. Bunlar hakimləri, bizləri ne həssab edirlər? Bu iş məhkəməyə

gələn gün geri qaytarılmalı idi. İşə aparan müstəntiqin özü təqsirləndirilənlərə deyib ki, "bəzi maddələr sizə düşmür, məhkəmədə götürüləcək. Müdafiə etdiyim şəxsə bəraət hökmü çıxarılmalıdır".

Məhkəmənin davamında təqsirləndirilənlərdən Ceyhun Səmədov və Fuad Hacıyevin vəkilləri də çıxış edərək, müvəkkillərinə həbslə bağlı olmayan cəza verilməsini xahiş ediblər.

Dövlət ittihamçısı replika hüququndan istifadə etmək üçün məhkəmədən vaxt istəyib.

Məhkəmə prosesi dekabrın

3-də davam edəcək.

Xatırladaq ki, dövlət ittihamçısı çıxışında müğənni Fədayə Laçının 6 il, Əli Ağaminin 20 il, Penitensiar Xidmətin tabor komandiri Bəhruz Abdullayevin 10 il, qarovul rəisi Ceyhun Səmədovun 10 il, müavini Tural Poladxanovun 8 il 6 ay, Fuad Hacıyevin 8 il 6 ay, taksi sürücüsü Məhəmməd Hacıyevin 8 il, "Qoca"nın tanışları və ona qaçmağa kömək edənlər - Günay Atakişiyevanın 7 il, Aqil Nəcəfovun 10 il, İsrəfil Soltanovun, Şahmar Bəyəlizadənin 8 il, Tərlan Zeynalovun 8 il, Anar Əsgərovun 8 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini istəyib.

Prokuror Ə. Ağamiyə bu iş üzrə 11 il cəza istəyib, o qətlde təqsirləndirilərək Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə 19 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Buna görə cəzalar birləşdirilməklə ona ümumi 20 il cəza istəyib.

Səs-küylü hadisə ötən il oktyabrın 23-də baş verib. Bakı-Astara-Bakı planlı dəmir yolu qarovulu ilə xüsusi təyinatlı vaqonda Bakı şəhərinə etap

olunan xüsusilə ağır cinayətlərlə təqsirləndirilməklə həbs edilmiş "Qoca" ləqəbli Etibar Ələkbər oğlu Məmmədov və Əli Rasim oğlu Ağami Biləcəri qəsəbəsi ərazisində müşayiət altından qaçıblar.

Vəzifə borclarını lazımcına yerinə yetirmədiklərinə görə ədliyyə nazirinin əmri ilə Penitensiar xidmətin Konvoy taborunun komandiri, ədliyyə polkovnik-leytenantı Bəhruz Abdullayev və taborun Qərargah rəisi vəzifəsini icra edən, ədliyyə mayoru Hikmət Sadiqov ədliyyə orqanlarından xaric edilib, taborun 2-ci konvoy böliüyünün komandiri, ədliyyə kapitanı Ruslan Zeynalov, 3-cü böliüyün komandiri, ədliyyə kapitanı Rza Xankişiyev və Qərargah rəisinin konvoy xidməti üzrə baş köməkçisi, ədliyyə kapitanı Rakif Məmmədov tutduqları vəzifədən azad olunublar.

Məhbuslara nəzarət edən qarovul rəisi Ceyhun Səmədov, qarovul rəisinin müavini Fuad Hacıyev və qarovul rəisinin digər müavini Tural Poladxanov saxlanılıb və məhkəmə-

nin qərarı ilə barələrində həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Faktla bağlı Baş Prokurorluğun Ağır cinayətlərə dair işlər üzrə istintaq idarəsində Cinayət Məcəlləsinin 304.2.1 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən azadlıqdan məhrum etmə və ya həbs yerindən, yaxud mühafizə altından qaçma) və 308.2-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddələri ilə cinayət işi başlanmaqla istintaq qrupu yarıdılıb, dərhal təxirəsalınmaz istintaq hərəkətləri aparılıb.

Bildirək ki, mühafizə altından qaçan Əli Ağami həbs olunub, kriminal aləmdə "Qoca" ləqəbi ilə tanınan Etibar Məmmədov isə hüquq-mühafizə orqanlarının keçirdiyi əməliyyat zamanı öldürülüb. "Qoca" ilə sevgi münasibəti olan müğənni Fədayə Laçın da ona kömək etdiyi üçün həbs edilib. Əli Ağami və "Qoca" adam öldürməyə görə həbs edilmişdilər. Əli Ağami törətdiyi əmələ görə 19 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

□ **İkkin MURADOV,**
Musavat.com

Qanunsuz sərnişindəşimə ilə məşğul olanlara qarşı reytd

Sürücülər təlimatlandırılır, qanunları pozanlar isə cərimələnir

Masallı Rayon Polis Şöbəsinin Dövlət Yol Polisi bölməsinin və Dövlət Avtomobil Nəqliyyatı Xidmətinin əməkdaşları tərəfindən sərnişindəşimə sahəsində təhlükəsizliyin təmin edilməsi, ictimai nəqliyyat sahəsində nizam-intizamın yaradılması ilə bağlı rayon avtovağzalında sərnişindəşimə fəaliyyətini həyata keçirən daşıyıcılar və sürücülərlə görüş keçirilib, həmçinin qanunsuz sərnişindəşimənin qarşısını almaq məqsədilə reytd təşkil edilib.

DİN mətbuat xidmətinin Lənkəran regional qrupundan musavat.com-a verilən məlumata görə, görüşdə şəhərlərə-rası sərnişindəşimə ilə məşğul olan sürücülərə riayət etməli olduqları Yol Hərəkəti Qaydaları, iş və istirahət rejimi, həmçinin qanunvericiliyin digər tələbləri barədə məlumatlar verilib. Bütün bu qaydaların sərnişinlərin təhlükəsiz şəkildə mənzil başına çatdırılmaları və bədbəxt hadisələrin baş verməməsi üçün nəzərdə tutulmuş diqqətə çatdırılıb. Görüş zamanı sürücülərin ünvanladığı suallar da ətraflı şəkildə cavablandırılıb.

Eyni zamanda sərnişindəşimədə istifadə olunan iri və kiçik tutumlu avtobusların reysqabağı texniki müayinəsi aparılıb, sükən və əyləc sistemi yoxlanılıb. Xəttə çıxacaq sürücülərin tibbi müayinəsi keçirilib.

Bundan əlavə, Masallı RPŞ-nin Dövlət Yol Polisi bölməsi tərəfindən qanunsuz sərnişindəşimələrin qarşısını almaq məqsədilə Dövlət Avtomobil Nəqliyyatı Xidmətinin əməkdaşları ilə birgə reytd təşkil olunub. Reytd zamanı müəyyən edilmiş texniki baxışdan

keçməyən, əlavə avadanlıqlar quraşdırılmış, sərnişindəşimə qaydalarını pozan, eləcə də qeyd olunmuş nəqliyyat vasitələrini idarə etmək üçün müvafiq kateqoriyası olmayan ümumilikdə 11 nəfər sürücü müəyyən edilərək barəsində qanunamüvafiq tədbirlər görü-

lüb.

Sərnişindəşimə fəaliyyəti ilə məşğul olan, bu sahədə qayda pozuntularına yol verən şəxslərə qarşı qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş müvafiq inzibati tədbirlər bundan sonra da davam etdiriləcək.

□ **Musavat.com**

Səudiyyəli jurnalistin cəsədi ərəb iş adamının Türkiyədəki villasında axtarıldı

İstanbulda konsulluqda qətlə yetirilən səudiyyəli jurnalist Camal Qasıqçının cəsədinin axtarışı davam edir.

Türkiyə KİV-i xəbər verir ki, bu məqsədlə Yalova bölgəsinin Samanlı kəndində yerləşən villada axtarışlar aparılıb.

Axtarışlarda təlim keçmiş itlərdən və dronlardan istifadə olunub. Villada ilk olaraq həyətdəki quyuya baxış keçirilib. Axtarış aparılan villa vəliəhd şahzadə Məhəmməd bin Salmanın dostu olan ərəb iş adamına aiddir və bir aydan çoxdur orada heç kim yaşamır.

Axtarışlarla bağlı Yalova valisi Muammer Erol bildirib: "İstanbul Baş Prokurorluğu tərəfindən Samanlı kəndində ərəb iş adamına aid villada axtarış aparılıb. Axtarışın mahiyyəti və nəticələri barədə lazımi açıqlama baş prokurorluq tərəfindən veriləcək".

Qeyd edək ki, Səudiyyə Ərəbistanı jurnalist Camal Qasıqçının səfərlərdə baş verən qarşıdurma zamanı qətlə yetirildiyini açıqlasa da, onun cəsədinin yeri barədə məlumat verməyib.

MUSAVAT

Son səhifə

N 253 (7142) 27 noyabr 2018

İtmiş resept kitabını tapana 10 min avro mükafat verəcəklər

Yekaterinburqda, şəhər səfəri zamanı fransız aşpaz Thierry Drapeau içində dəyərli reseptlər olan kitabını itirib və onun üçün mükafat elan edib. Bloknotu qaytaranı isə 10 min avro məbləğində mükafat gözləyir. Bloknotun itməsi barədə noyabrın 21-də məlum olub. Ölkəsinə qayıtmalı olan aşpaz 20 illik əməyini saxladığı bloknotu itirdiyi üçün Yekaterinburq səfərini bir qədər də uzadıb. O deyib ki, bloknot olmadan bəzi yeməkləri heç bişirə bilməz. Çünki reseptlərin çoxunu əzbər bilmir. Xatırladaq ki, itmiş bloknot üçün mükafatı Yekaterinburq rəhbərliyi təyin edib. Onlar yerli mətbuata açıqlamalarında deyib ki, məşhur aşpazın şəhərdən pisləşməsi üçün bu addımı atıblar. Mükafatın məbləği elan ediləndən sonra bir neçə şəxs zəng edərək, bloknotun yerini bildiyini söyləsə də, araşdırma nəticəsində bunun yanlış signal olduğu üzə çıxıb.

Restoranlarda əllə yemə dəbi

İngiltərədə aparılan bir araşdırmaya görə insanlar ədəb qaydalarına getdikcə daha az riayət edir. Ədəb qaydası mütəxəssislərinin dediyinə görə, artıq restoranlarda əllə yemək mədəniyyəti get-gedə yayılır. Restoran sahibləri isə bu mənzərəyə o qədər də önəm vermir. Mütəxəssislər deyir ki, çəngəl-bıçaq istifadəsi vaxtla çox əhəmiyyətli olub. Belə ki, süfrədə salfetin hara qoyulacağı, süfrədə davranma qaydaları, isti yeməyi üfləməyin yanlışlığı, barmaqları yalamağın mədəniyyətsizlik sayıldığı dönmə geridə qalıb. İndi buna riayət edənlər yoxdur. Bu

na səbəb insanların pizza, hamburger kimi fast-food yemək mədəniyyətini artırmasıdır.

Stomatoloqluğu atdı, heyvan sığınacağı açdı

Yunanıstan sakinini Teoklitos Proestakis stomatoloq kimi gəlirli işini ataraq bütün pulunu heyvanlar üçün sığınacağa xərcləyib. O, bu qərarı doğma şəhəri İerapetrədə yiyəsiz itləri görəndən sonra verib. Həkim bir gün işdən sonra xarabalıqların yanından keçəndə yiyəsiz itləri görüb. O, orada itləri yedirdib və bunu hər gün etməyə başlayıb. Tezlik-

lə şəhər sakinləri buna görə şikayətlənməyə başlayıblar. Çünki onlar itlərin buradan uzaqlaşdırılması üçün müvafiq orqanlara müraciəti planlaşdırırdılar. İtlər onları yatmağa qoymadıqları üçün belə addım atmaq istəyirdilər. O, öz evini və furqonunu satdı, stomatologiyadan qazandığı bütün pullarını yığdı, ardınca isə sığınacaq qurdu. O, hətta bir müddət yetərli qədər pul toplamaq üçün gecə klubunda da çalışdı.

Həkim öncə sığınacaq üçün yer aldı, ardınca isə evsiz heyvanları yığdı. Bir ay ərzində Proestakis heyvanların yeməklərinə 1.3 min avro, müalicələrinə isə 700 avro xərcləyib. O, etiraf edib ki, veterinarlar heyvanları pulsuz müalicədən imtina ediblər.

Onun pulu qurtaranda isə nə edəcəyini bilməyib və sığınacağı satmaq istəyib. Amma bu barədə yerli media orqanlarından birində yazı çıxandan sonra yunanlar pul yığmağa başlayıblar və tez bir zamanda külli miqdarda vəsait yığılıb. Hazırda sığınacaqda 500-ə yaxın heyvan var. Həkim sutka ərzində 20 saat boyunca çalışır. Səhər saat 6-da yuxudan oyanır, bütün heyvanları yedirdir, sonra isə gecəyə qədər çalışır.

QOÇ - Hər hansı xoşagəlməzliklə rastlaşacağınızı düşünməyin. Çünki Göy qübbəsi hər mənada yardımçınız olacaq. İstər işdə, istərsə də qarşılıqlı əlaqələrdə təşəbbüskarlığı əldə saxlayın.

BUĞA - Qarşılıqlı münasibətlər zəminində, xüsusən də sevgi davranışlarında ifrat ciddilik göstərməyin. Bu, sizə qarşı rəğbəti azalda bilər. Fiziki işlərlə az məşğul olun.

ƏKİZLƏR - Təxminən saat 14-ə qədər ümumi vəziyyətinizdə gərginlik müşahidə olunacaq. Göstərilən müddətdə müqəddəs ziyarətçılara baş çəkməyə dəyər. Sonrakı saatlarda qazanmaq ehtimalınız var.

XƏRÇƏNG - Səhhətinizlə bağlı bəzi xoşagəlməzliklər mümkündür. Bu səbəbdən də özünü soyuqdan, yuxusuzluqdan və siqaretdən qorumalısınız. Aldığınız təkliflərə tələm-tələsik razılıq verməyin.

ŞİR - Yalnız fəaliyyət sahəsində uğurlarınız mümkündür. Yeni və maraqlı təkliflər alacağınız da istisna olunmur. Ailə və qonşuluq münasibətlərində isə mübahisəli situasiyalara cəlb oluna bilərsiniz.

QIZ - Ümumi çaralarına görə olduqca uğurlu təqvimdir. Sadəcə olaraq, görəcəyiniz işlərin vaxtını düzgün bölməlisiniz. İşgüzar sövdələşmələr üçün də perspektivli ərafədir.

TƏRƏZİ - Sürprizlər yolunuzu gözləyir. Çox güman ki, bir neçə sevindirici xəbər də eşidəcəksiniz. Üstəlik, nə vaxtdan bəri kasaq olan şəxsi büdcəniz də normal hala düşməlidir.

ƏQRƏB - Ümumi vəziyyətinizin gərgin olacağını xəbərləyən ulduzlar iş yerində, eləcə də qohumluq-qonşuluq əlaqələrinə mülayim olmağı tövsiyə edir. Sağlıq durumunuzu diqqətdə saxlayın.

OXATAN - Sağlamlıqla bağlı problemləriniz gözlənilir. Qida rejiminə riayət edin. Daxili orqanlarınızın halına diqqət edin. Səhhətinizə zərərli olan fiziki və psixoloji işlərdən uzaq olun.

OĞLAQ - Mistik gündür. Daxili səsizin, o cümlədən ruhi qüvvələr mövcud sıxıntılarınızdan çıxış yolu göstərməyə çalışın. Saat 16-dan sonra istənilən mübahisədən yayının.

SUTÖKƏN - Ulduzlar daha çox gəzinti və səyahətlər üçün uğurlu məqam olduğunu bildirir. Heç kimə yalan vəd verməyin. Sözlünüzün ağası olun. Nahardan sonra uzaq səfərə çıxmaq olar.

BALIQLAR - Şəxsi işlərinizdə müsbət dönüş ərafəsiniz. Odur ki, hər bir qərarı çıxarmazdan əvvəl yüz yol ölçüb-biçməlisiniz. Saat 15-17 aralığını sevgi amilinə həsr edin.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Fransızların yarısı dırnaqlarını yeyir

Fransada özəl sektordə aparılan bir araşdırma zamanı məlum olub ki, iş həyatında stresin səbəbi "həddən artıq iş yükü"dür. Sorğuya qatılanların 41 faizi iş həyatında hiperaktiv təzyiğin onları stressə saldığını deyib. 32 faiz isə işi itirmək qorxusu ilə daha böyük bir stressə girir. Bundan başqa, fransızlar iş yerlərində üzərlərinə düşən vəzifənin qeyri-müəyyənliyindən də sıxılırlar. İşçilərin 20 faizi isə müştəri təzyiqindən şikayətdir. Araşdırmaya qatılanların 18 faizi deyib ki, iş yoldaşları ilə yaşanan problemlər də stressə yol açır. 16 faiz isə çalışdıqları məkanın fiziki şərtlərinin əskikliyinə görə stressə girirlər. Araşdırma onu da müəyyənləşdirib ki, stresi artıran şəxslərin 44 faizi dırnaqlarını yeyərək bu vəziyyətə reaksiya verirlər. Başqaları isə rahatlaşmaq üçün idmana gedir, alış-veriş edir, siqaret çəkir və ya alkoqollu içkilərdən istifadə edir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.